



200^{let}

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče



... In šola je zaživela v novi podobi ...

Nastanek in razvoj šolstva nedvomno zavzema prav posebno mesto tako v primorski kot v slovenski zgodovini; zaradi naše politične, kulturne in znanstvene vpetosti v evropski prostor pa predstavlja tudi pomemben del evropske zgodovine. Od nastanka dalje, ki sega v začetek

podpore različnim nadstandardnim programom in dejavnostim vplivali tudi z investiranjem v prenavo vseh šol in vrtcev v naši občini. V zadnjih dveh letih pa je občina največ vložila v prenavo osnovne šole v Renčah, saj je zgradila povezovalni trakt med šolo in telovadnico,

naši šoli. Če smo obrnjeni v pravo smer, moramo v tej smeri samo naprej. Zato se ob koncu sicer oziram na bogato preteklost naše šole, a z željo, da bi bile izkušnje in tradicija predvsem vodilo in smer za gradnjo tiste skupne prihodnosti, v kateri bo znanje vrednota, ki jo



19. stoletja, je namreč slovensko šolstvo odigralo pomembno vlogo v razvoju slovenske besede in kulture ter tako bistveno prispevalo k ohranitvi samobitnosti slovenskega naroda in oblikovanju slovenske narodne identitete v tedanji Evropi. Tako šola v Renčah kot šola na Vogrskem imata prav posebno mesto tudi v času naše občine. Zato smo v okviru odločitev Občinskega sveta Občine Renče-Vogrsko ves čas skrbeli za vzpostavljanje pogojev, ki so šolama omogočali razvoj in izvajanje njunega poslanstva v kar najširšem pomenu. Zavedamo se namreč, da ohranjanje kulturne dediščine naših krajev in oblikovanje lepega in prijetnega šolskega okoliša prav gotovo bistveno vplivajo na razvoj naših otrok, hkrati pa pri mladi generaciji vzpodbujajo občutek za estetiko in odgovornost. Tako smo na povečanje kvalitete dela v šolah poleg izvajanja

v šoli vzpostavila za 1.000 m² novih uporabnih površin, izvedla energetsko sanacijo šole, s prekritjem strehe na šolski telovadnici znižala stroške energije za 50 % stroškov, kar bistveno prispeva k varovanju okolja. Lahko bi rekli, da se je z obnovo pričelo novo obdobje naše šole. Zamisel, ki se je porodila ob mojem vprašanju ob nastanku Občine Renče-Vogrsko **»Ravnatelj, kaj, če bi mi te prizidke spravili pod eno streho?«,** se je udejanjila 21. oktobra, ko smo častitljivo 200. obletnico šole obeležili tudi s slovesno predajo novih prostorov v uporabo. Ponos ob dnevu, ko je šola zaživela v novi podobi, pa želim deliti z zahvalo ravnatelju, ki je razumel osnovno poslanstvo šole in konstruktivno sodeloval pri realizaciji vseh projektov, ki jih je občina zasnovala in izvedla v

je treba nenehno nadgrajevati. Dovolite mi, da zaključim z besedami velikega zagovornika šolstva, pesnika Jurija Vodovnika, ki je v svoji Preprosti pesmi o koristi ljudskih šol med drugim zapisal misli, ki prav gotovo še danes veljajo: **»Naj vam bo priporočeno, ljubi starši, prosim vas, tud drugim je rečeno; silno drag je šolski čas! Učnike prav spoštujte, šol nikar ne zaničujte, lepih naukov je potreben usak, naj bo bogat al siromak!«** ■

> Aleš Bucik, župan



Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Rojstni dan šole v Renčah



200-letno časovno obdobje, ki ga letos praznujemo, si pravzaprav zelo težko predstavljamo. Lahko si le mislimo, kako je bilo. Otroci so prav tako kot danes rado vedno tekali naokrog in bili zvedavi. Življenje je bilo drugačno, ampak verjetno nič težje od današnjega.

Dejstvo je, da so se naši krajani že zelo zgodaj zavedali pomena izobraževanja. To je bilo prav pred kratkim zabeleženo in predstavljeno v knjigi, ki jo je ob tej obletnici izdala osnovna šola Renče. Renčani smo zelo navezani na osnovno šolo in smo že v 80. letih s pomočjo

samoprispevka dogradili novi del šole in telovadnico. Takrat so tudi člani mladinske organizacije Renče pomagali pri izgradnji nove telovadnice.

Čas neizmerno teče in nam postavlja vedno nove naloge in izzive. Tako smo tudi tokrat prisluhnili in začutili, da se mora naša šola prilagoditi času, v katerem živimo. Ob tej priložnosti se moram zahvaliti našemu županu gospodu Alešu Buciku, ki je imel posluš za naše potrebe, in vsem občinskim svetnikom, ki so potrdili investicijo.

Šola je bila vedno tesno povezana s krajem. Učiteljice so bile nosilke kulturnega delovanja in življenja, zato si lahko samo želim, da bi se ta vez nadaljevala še naprej. Živimo na prostoru, ki je bil zgodovinsko gledano vedno na prepihu. Naše šolstvo je preživelo dve

svetovni vojni in prav učiteljem gre zahvala, da sta se ohranili naša zavest in kultura. To naj bo vrednota in vodilo za naslednja leta.

Ob tem jubileju čestitam vsem, ki ste kakor koli in kadar koli guli te šolske klopi, torej zdajšnjim in bivšim učencem, zdajšnjim učiteljem, bivšim tovarišicam in tovarišem, bivšim ravnateljem in ravnateljici ter sedanjemu ravnatelju Bogomirju Furlanu. Čestitam! ■

> **Borut Zorn**
Predsednik sveta KS Renče

OŠ Bukovica 1882



V pričakovanju 200-letnice delovanja smo v osnovno šolo v Renčah zadnji dve leti ogromno vlagali. 200-letnica, to je res en lep jubilej, prireditve so se kar vrstile in bile prekrasne. Podružnična šola v Bukovici je bila kar malo prikrajšana, postavljena na stranski tir, zato je prav, da povem nekaj besed tudi o naši šoli.

Enorazredna šola v Bukovici naj bi začela delovati davnega leta 1882. Število otrok je strmo naraščalo, zato se je pojavila potreba po novi šolski stavbi. Sodobno novo šolsko poslopje so sezidali leta 1934. Šola je imela štiri učilnice, dve v pritličju in dve

v prvem nadstropju. Bila je tudi delno podkletena in ogrevana s centralno kurjavo. Stavba, ki stoji še danes, je ponos kraju. V njej ni več šole, je pa svoj prostor dobil Waldorfski vrtec.

Leta 1962 je osnovna šola v Bukovici izgubila samostojnost in postala podružnična šola osnovni šoli Renče.

Bukovica in Volčja Draga leta 1991 dobila novo osnovno šolo tik ob vrtcu za kulturnim domom. Stavba ima štiri učilnice in večnamenski prostor, ki služi za telovadnico in razne prireditve. Kot pri vsaki stvari so tudi v šolstvu vzponi in padci. V šolskem letu 1994/95 ni bilo v prvi razred vpisanega nobenega učenca. Enako se je ponovilo v šolskem letu 1999/2000.

Krajevna skupnost Bukovica-Volčja Draga, osnovna šola

Renče in tudi podružnična šola Bukovica ohranjamo prijateljske vezi in odlično sodelujemo. Osnovni šoli Renče bi ob 200-letnici delovanja iskreno čestital in ob novem letu zaželel obilo uspehov! Tudi naša šola v Bukovici je potrebna določenih izboljšav, zato se bomo potrudili, da bo do njih prišlo v najkrajšem možnem času.

Za novo leto pa osnovni šoli Bukovica želim čim več prvošolčkov! ■

> **Dušan Nemec**
Predsednik sveta
KS Bukovica-Volčja Draga

Uredniški odbor

Obiskali smo jih ...

Jagnjenka (Janja)
Markežič,
rojena Lasič

Po končanem učiteljsku v Tolminu sem bila kot učiteljica nameščena na enoodelčno, 4-razredno osnovno šolo v Lozice, blizu Podnanosa, pod planoto Nanos pri Vipavi, na skrajnem koncu Vipavske doline. Tu sem poučevala 3 leta: tretji in četrti razred dopoldne, prvi in drugi razred popoldne. Vseh učencev na šoli je bilo 19. Po treh šolskih letih so me prestavili na osnovno šolo v Bukovici, kjer sem poučevala drugi razred. Tako sem tudi lažje nadaljevala delo v ŠD Partizan, kjer sem poučevala gimnastiko. Ob ustanovitvi osemletne osnovne šole v Renčah sem bila premeščena v domači kraj, kjer sem poučevala najprej zemljepis in prirodopis, nato pa četrti razred. Bila sem zadovoljna, da sem učila v domačem kraju, saj smo se vsi dobro poznali z učenci in njihovimi starši. Tako smo lahko sproti reševali probleme. Imela sem srečo, saj sem dobivala v glavnem zelo bistrre glavice. Tudi učitelji smo bili v dobrih, prijateljskih odnosih. Med seboj smo si posredovali izkušnje z učno-vzgojnega področja. Moj stric Franjo Lasič, brat mojega očeta Dragotina Lasiča, je ob vsakem obisku, ko je prihajal iz Ljubljane v Renče, izrazil



zadovoljstvo, da sem se odločila postati učiteljica. Tudi on je namreč nekoč poučeval v Renčah, preden se je odselil v Srbijo, nato v Kranj in nazadnje v Ljubljano, ko se je moral umakniti pred okupacijo po prvi svetovni vojni, ko so Italijani ukinili slovenske šole in preganjali slovenske učitelje.

Še dva druga očetova strica sta bila v času Avstro-Ogrske monarhije učitelja. Ne vem pa, ali sta to bila strica Lasič po mojem dedu ali strica po moji babici Katarini Hebat, očetovi mami. Tudi moja sestrična Katarina Lasič, hči najstarejšega očetovega brata, Ladislava Lasiča, sedaj poročena

Arčon, je učiteljica. Učila je najprej v Bukovici, nato do upokojitve v Ljubljani. Po upokojitvi se je zopet preselila v rodni kraj, kjer sedaj živi – v Renčah, ob mostu čez Vipavo.

Tudi očetova sestrična Nežica Vižintin (že pokojna), ki je živela v Gorici (Italija), je bila profesorica slovenskega in italijanskega jezika.

Po svoji poroki sem od leta 1963 učitejsko poslanstvo nadaljevala v Kopru, kjer sem, v osnovni šoli Janka Premrla – Vojka, najprej poučevala 5. razred, nato pa veliko let, vse do upokojitve, 1. razred. V Kopru so znali ceniti moje delo in že po prvem hospitiranju inšpektorja za šolstvo so me predlagali za hospitacijski razred, kamor so prihajali hospitirati (prisostvovati učnim uram) študenti in učitelji, tako iz obalnih šol kakor tudi iz tržaških slovenskih šol. Vedno sem jim pokazala razne učne pripomočke (učila), ki sem jih sama izdelala. Prav tako sem jim te pripomočke tudi velikokrat podarila. Za delo na področju vzgoje in izobraževanja sem dobila državno priznanje, t. i. Orden rada – priznanje za delo – takrat smo živeli še v Jugoslaviji. ■

Spomini Nadje Gorjan

Nadja
Gorjan

Moji dnevi v kuhinji osnovne šole Renče so večinoma lepi, spomnim se pa tudi manj lepih dogodkov. Delo je bilo pestro in tudi ne lahko. S sodelavkami smo se trudile, da smo kuhale, pekile in vedno postregle z dobro hrano. Moja naloga je bila v glavnem priprava malic in deljenje kosil v šoli in vrtcu podružnične šole v Bukovici. Otroci so bili najbolj veseli, ko je po šolskih hodnikih zadišalo po pici ali sladici. Pecivo smo vedno kuharice pekile same. Za pusta smo tudi krofe cvrle same.

Zelo mi je lepo, ko me otroci, danes stari 25 let in več, srečajo in rečejo, kako so bile dobre naše

štravbe. Spomnim pa se tudi zabav in izletov z ostalimi delavci šole, saj teh ni bilo malo. ■



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Partizanska šola v Renčah

Vladimir
Krpan

Po letu prevzgoje v italijanskem vrtcu, ki je potekala v prostorih sedanjega združenega doma, so me leta 1936 vpisali v 1. razred italijanske šole. Če je ušla katera renška beseda v vrtcu, se ne spominim pretepanja. V času 7-letne prevzgoje v Italijana pa ni bilo tako: šiba je bila učno sredstvo. Če ni šlo z besedo, je pomagala palica! Pa tudi ustaljena žalitev » schiavo!«. Ko se danes pogovarjam z Italijani, ugotavljajo, da je moja italijanščina arhaična. Pa hudomušno povem, da je moje izobraževanje v italijanščini potekalo tudi preko rok: s palico, seveda! Starši so znali še manj kot mi, otroci, zato nam niso mogli pomagati. Še več: pomagali so nam s tako imenovano renščino v italijanski verziji. Ves pouk je bil prepleten s »kulturo fašista«. Ko smo prišli domov pa: »Te bom po ustih, če mi boš doma govoril o fašistični kulturi!« In tako smo postali »dvoježični«: v šoli po italijansko, doma po renško – po domače. Kaj pa v cerkvi, pri verouku? Če smo lagali, nas je župnik Tine kaznoval z »Zdravo Marijo in Oče našem«, ko pa je on lagal italijanskim oblastem, da uporablja samo latinski in italijanski jezik pri verouku, je tudi kakšna zaušnica manj bolela.

Leta so tekla, vojna se je bližala. Kar naenkrat se pojavi rdeča zastava ob 1. maju na Velikem vrhu. Že 1941. leta se je slišalo, da so se zbrali nekateri pomembni možakarji in govorili o partizanih; pojavila se je skrivnostna beseda TIGR, kmalu zatem so se pojavile skrivnostne črke OF in že 1942. leta je začelo pokati. Partizani so se spopadli z italijanskimi fašisti in vojaki in prva žrtev, Bizjak iz Vrtojbe, je padel pod streli številne okupatorjeve vojske.

Še dobro leto in predčasno smo 1943. leta končali pouk. Kakšno veselje! Pa ne zato, ker je odpadel pouk, pač pa prikazala se je svoboda. Dotlej namreč nismo poznali te besede. In zelo hitro so jo popihali italijanski učitelji in na čelu z njim tudi ravnatelj Malecrea. V jeseni smo že znosili



klopi iz šole v prostor, kjer je sedaj kulturni dom, in prišli prvič v slovensko šolo – v partizansko šolo! Čudovito! Nismo si izmišljali izgovorov za odsotnost: vsi smo bili vselej prisotni! Tudi bosji, če ni bilo cokel. Posebnost partizanske šole, poleg slovenskih učiteljev, mene je učila domačinka Dostica, je bil slovenski jezik. Pomislite: učitelji so govorili slovensko, tako, kakor mi. Lepo je bilo, ko smo nastopali na mitingih, ko so v vas prišli partizani. Nismo vedeli, kaj pomeni beseda miting, lepo pa je vseeno bilo. Obiskali so nas igralci IX. korpusa, ko je Joco, ogromen možakar, stisnil za vrat belogardista! Takrat je sodelovala vsa dvorana.

Ne vem, če so kurirski posli in obveščanje partizanov o prihodu Nemcev in fašistov pripadali šolskemu pouku, vendar smo se šolarji ukvarjali tudi s tem. Vse smo videli in vedeli. Nihče ni vedel, od kod in kdo je sporočil, da grede Nemci, toda zvedelo se je. Med starejšimi sošolci je bil posebnež Dušan, pa ne samo on, še bolj njegova mama. Takrat, ko se je sredi Renč zaslíšal

klic »Duuuuuúšaaaaaaan!« smo vedeli, da se bližajo Nemci. Partizanska šola je imela še neko posebnost, ki je poskrbela, da nam ni bilo dolgčas: partizanske brigade so prišle čez Kras, celo z godbo na čelu, drugič so pridrevli Nemci po Dolnjem koncu. Pred koncem vojne, konec 1944 in v prvih mesecih 1945, pa še četniki, ustaši, alpinci in belogardisti so bežali proti meji. Ti so iznenada pridirjali iz Dornberka prek Gradišča in povzročili gorje. Pred njimi smo komaj poskrili klopi na štalo in tako zamaskirali šolo. In ko je zasijala svoboda smo jo ponesli do Gorice in tam v Trgovskem domu pripravili proslavo.

Tako se je končala naša partizanska šola. Hitro po zmagi smo že maja 1945 obiskovali šolo tisti učenci, ki smo nameravali šolanje nadaljevati. Najprej nas je pripravljaj profesor Močnik v učilnici pri Krlutu, da smo jeseni lahko nadaljevali šolanje v Gorici. Osnovna šola pa je ponovno nadaljevala svoje delo v Renčah. ■

Spomini na Renče

Nevenka
Kikelj

Na poučevanje na Gradišču in v Renčah imam zelo lepe spomine. Učenci so bili veseli, disciplinirani in delavni.

V šolo smo vabili ljudi z veliko izkušnjami, da so popestrili pouk. Partizan iz Žirov nam je npr. povedal, kako je zažgal bencin v Postojnski jami, Mara Rupena nam je pokazala čudovit prstan s sromom in kladivom, izdelan iz kosti v nemškem taborišču, Primožičeva pa čudovito med borbo natisnjeno Zdravljico nekje na Gorenjskem.

Nekoč me je poklical ravnatelj v pisarno in mi povedal, da bom vodila Klub OZN na šoli. Gradiva ni imel, saj ga je vrgel v koš. Po razredih sem pridobila učence za klub in sklicala sestanek. Na njem smo sklenili, da bodo člani kluba doma sledili pomembnim dogodkom doma in po svetu in o njih poročali na sestankih kluba. Tako smo tudi delali in pripravljali razstave na šolskem hodniku. Prostovoljni član je med tednom sledil dogajanju o temi, ki mu je ustrezala, in o njej potem poročal (npr. šport, kultura, politika ...). Klub je organiziral tudi razne dobrodelne akcije, med njimi tudi »Vietnam-



cem bomo pomagali obnoviti porušeno domovino«. Ker je renška šola med slovenskim šolami zbrala največ denarja, se ji je z obiskom zahvalil odpravnik poslov ambasadorja revolucionarne vlade Vietnamu iz Beograda in prinesel značko svobode. Zamisli članov kluba so me vedno presenečale. Ko so v Avstriji zatirali Koroške Slovence, je eden od članov zahteval, da moramo napisati protestno

pismo avstrijskemu konzulatu v Sloveniji in ga opozoriti na spoštovanje človekovih pravic, ki velja za vse narode. Pismo smo napisali in tudi dobili odgovor nanj, vendar v zelo omiljeni obliki. S klubom smo se udeleževali tudi raznih srečanj; 23. oktobra 1983 smo se udeležili akcije Rišemo za mir v Kopru, bili smo pa tudi v Vinici. ■

»GORIŠKI SLAVČEK« – interno glasilo OŠ Renče

Jože
Eleršič

Na OŠ Renče je v mojem času obiskovanja od 6. do 8. razreda deloval Literarni krožek Simon Gregorčič. V njem smo se družili tisti učence in učenci omenjenih razredov, ki smo imeli »žilico« kaj napisati, spesniti in podobno. Vodil ga je Radivoj Pahor. Mentorica, ki je bedela predvsem nad pravilno uporabo slovenskega jezika, pa je bila najprej učiteljica Violica Vižentin, kasneje pa učiteljica Sonja Kljun. Kmalu smo spoznali, da našega pisanja – razen ob morebitnih proslavah – drugi ne opazijo; želja pa je bila, da bi bili teksti nadobudnih avtoric in avtorjev

vendarle slišani in videni tudi pri drugih prebivalcih v naselju, ne le v razredih. Zahvaljujoč drži takratnega ravnatelja šole tovariša Čertaliča, ki je odločno podpiral vsakršno pametno samoiniciativo učencev njegove šole, razumel problem učencev pri pisnem ustvarjanju in je zato podprl aktivnosti in pridobitev tehničnih pripomočkov ter prostora v naselju Renče (nahajali smo se v prostoru, kjer je sedaj avtošola Marus na placu v Renčah), da pričnemo otroci izdajati ciklostirano šolsko glasilo. Imenovali smo ga »Naša vest, nato pa Goriški slavček«.

Iz literarnega krožka se je izločila skupina zainteresiranih učenk in učencev in se poimenovala »uredniški odbor« za izdajanje šolskega glasila. To glasilo je izhajalo praviloma kvartalno in je obsegalo kar nekaj tiskanih strani. Najprej smo ga razdeljevali na šoli učencem, da so ga lahko sami prebirali in tudi nesli domov.

Glasilo je imelo svoj uredniški odbor, ki sem ga od njegovega nastanka neko obdobje tudi vodil. Ta odbor je določal izbor in razpored vsebin, ki smo jih tiskali ročno na ciklostilu; še prej pa smo tekste izpisali s pisalnimi

200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

strojem na posebne matrice, na katere smo ročno vrsovali tudi risbice ali skice. V mojem



obdobju smo uredniški odbor sestavljali: Radivoj Pahor, Katjuša Žigon, Milojka Simčič, Dušan Martinuč, Boris Arčon in moja malenkost. Upam, da nisem koga pozabil.

Medtem ko so Radivoj, Milojka in Katjuša predvsem objavljali svoje avtorske stvaritve (največkrat pesmice), smo drugi v glasilo pisali o dogodkih na šoli in v vasi. Seveda smo bili zelo aktualni. Sam sem pisal v nekaj nadaljevanjih tudi povzetek Nirnberškega procesa, ki nam je tedaj puščal globoke vtise kot zmagovito dejanje nad nacizmom.

No, ravnatelj Čertalič nam ni daljal potuhe, čeprav smo v tistem času s svojim delom vsekakor dvigovali ugled šole. Po eni strani nam je dopuščal popolno svobodo pri izbiri tekstov v objavi (nihče v mojem obdobju se ni spotaknil ob noben naš članek in v tem pogledu ni bilo opravljene nobene cenzure) in tega njegovega zaupanja nismo zlorabili. Po drugi strani pa nam ni dal zadostne finančne pomoči za nakup prepotrebnega materiala: od papirja, matric do tiskarske barve. Dovolil pa nam je, da se znajdemo. In tudi smo

se: zlasti med počitnicami (in tudi med poukom) smo izdelovali in tiskali tako imenovane »medfazne listke« za potrebe tovarne čevljev Jadran-Ciciban iz Mirna in oni so nam, namesto plačila za opravljeno tovrstno storitev, nabavili material, ki smo ga kasneje uporabili za tiskanje šolskega glasila. Nekaj časa smo s takšnim delovanjem povsem razbremenili potrebe po finančni podpori šole tej naši dejavnosti na šoli. Tako smo že tedaj okusili tudi tako imenovan »poslovni svet«.

Z izdajo časopisa smo bili zelo uspešni. Bili smo tudi zgled drugim šolam, zato smo bili kot uredniški odbor povabljeni na ogled uredništva časopisa Primorske novice, katerega sedež je bil v Solkanu in ga je tedaj urejal tovariš Martelanc. Nam se je ta nagrada zdela fantastična in nas je še bolj okrepila v resnosti delovanja za redno izdajanje našega glasila na šoli v Renčah. ■

Spomini na šolo

Marija
Makuc

Na šolo sem prišla leta 1975 kot kuharica in na osnovni šoli Renče bila zaposlena 22 let, do moje upokojitve leta 1997. Pred tem sem kuhala v tovarniški menzi pri Goriških opekarnah. Velika razlika s prejšnjo službo je bila delitev obrokov, ki so bili precej manjši kot prej, pa tudi vsebinsko drugačni. Delo mi je postalo velik izziv že drugi dan zaposlitve, ker sem zaradi bolezni sodelavke ostala sama za vsa opravila. Na začetku sva bili v kuhinji dve kuharici. Zadolženi sva bili praktično za vse. Vso hrano je bilo treba nabaviti v mesnici in trgovini v Renčah, od kjer sva vse sami prinesli. Zelenjavo za mineštre sem velikokrat prinesla kar od doma. Imeli smo tudi vrt pri šoli v Bukovici. Kuhinja je bila takrat razmeroma majhna. V njej ni bilo strojev za pripravo hrane. Vse je bilo treba narediti ročno. V začetku sploh nismo imeli jedilnice. Kasneje je število otrok na kosilu naraščalo. Dobili smo novo, večjo, s stroji opremljeno kuhinjo in veliko jedilnico. In kaj so otroci najraje jedli?



Pohano meso, ocvrte kifeljčke, pomfri krompir, njoke, pico in pecivo. Paradižnikovo juho sva skuhali samo enkrat, ker je vsa ostala. Pa tudi z vampi je bilo enako. Kuhali smo tudi za ostale, ko so kaj praznovali (upokojenci, Rdeči križ, krajani, ribiči, lovci).

Zelo dobro se spominjam tedanjega ravnatelja gospoda Emila Čertaliča, ker nam je velikokrat očital, da smo preveč familiarni, posebno, ko nas je dobil pri pitju

kave.

V teh letih dela v šoli se je zgodilo in dogajalo marsikaj, vendar sem v glavnem zadovoljna, še posebej zato, ker so se mi otroci prirasli k srcu. Če se ozrem na prehojeno poklicno pot, se mi pokažejo zelo velike razlike od začetkov do danes. ■

»Tršica, kako ste?«

Maruška
Podbršček

Škulišče. Med najlepšimi kraji v Renčah. Tu živim že več kot sedem desetletij. Spomini na ta čas so vedno bolj pogosti. Prvi so iz italijanskega vrtca. Niso lepi, ker nisem ničesar razumela. Doma smo govorili drugače. Vojna. Partizanska šola pri Lukežičih. Veliko smo peli partizanskih pesmi, nekaj je bilo računstva in risali smo peterokrake zvezde. Govorili smo po domače, po naše. Učni pripomočki? Edini zvezek smo vedno skrivali, tudi v pepelu v štedilniku. Konec skrivanja in strahu. Redno šolanje. Prvo šolsko leto je bilo le dva meseca. Začel se je redni pouk. Šolanje v Renčah. Zavezniki so nam naše partizanske čitanke vzeli in vsilili njihove. V šolo smo hodili radi. Pomankljivo oblečeni in od zgodnje pomladi do pozne jeseni bosí. Ko je zima pokazala zobe, smo obuli cikle. Bile so podkovane z žebliji z debelo glavo, spredaj in zadaj pa so imele podkvice. Jój, kakšno veselje je bilo z njimi drsati po grapah in potokih. V šoli in v razredu smo se imeli največkrat lepo. Pred nami dvignjen prostor, da je imel učitelj dober pregled. Če je kapljica črnila kapnila iz črnilnika na dolgo vezano klop, je to takoj opazil in palica je mahnila po prstih. Klepetavim učencem se je zgodilo podobno. Za podoben prekršek



pa si lahko šel na kolena v kot ali stat na hodnik pred vrata. Šole v Renčah je konec. Vsako jutro grem ob šestih peš v Volčjo Drago in vlak me odpelje do Šempetra. Nižja gimnazija. Po devetih urah se vrnem na Škulišče. Čaka me še Tolmin. Učiteljšče. Končala sem šolanje in prišla v Bukovico. Učiteljica. Po štirih letih Bukovice me je ravnatelj Emil Čertalič povabil v Renče, kjer sem dobila tudi stanovanje. Šolska stavba je bila takšna, kot sem jo zapustila pred nekaj leti. Pouk je bil v dveh izmenah. Rezervna učilnica je bila v združnem domu nad skladiščem trgovine. Ko se je dan skrajšal, so morali učenci domov, seveda peš, v trdi temi. To so bili otroci nižjih razredov in

ko se je zmračilo, so pogledovali skozi okno. Bali so se teme na dolgi poti proti domu. Prostorska stiska je omogočila snažilki le, da je malico pripravljala in delila pod stopnicami. Pogoji dela so se počasi izboljševali z zgraditvijo vrtca in prizidkom šole ter izgraditvijo telovadnice. Pogoji dela so danes mnogo boljši. Za konec. Petintrideset let dela na OŠ Renče me je pripeljalo do upokojitve. Spominov je veliko in ko me mnogi učenci vprašajo »tršica, kako ste?«, mi je prijetno pri srcu. Za vsak prijazen pozdrav se nekoliko pomladim, saj sem bila pred mnogimi leti zelo mlada »tršica«. ■

Jože
Podbršček

Bil sem pripadnik JLA na Hrvaškem, v Virovitici. Od doma, iz Renč, sem dobil sporočilo, da se lahko zaposlim na šoli pod pogojem, da poučujem slovenski jezik. Bil sem vesel in se takoj vpisal na PA. Marca 1965 sem prvič kot učitelj vstopil v šolo v Renčah. Ker sem kot učitelj poučeval tudi v vojski, sem obvladal cirilico in sem na šoli obvladal srbo-hrvaški jezik. Stene v razredu so me potiskale v tla. Rabil sem svobodo, gibanje. Po šestih letih sem odšel v delovne organizacije. Skoraj dve desetletji med različnimi poklici in drugačnimi pogledi sta na meni pustili svoj pečat. Mnogi so

me veliko naučili. Največ so bila vredna nova poznanstva.

Da pridem v Renče, je bilo kar nekaj besed. Nisem se čutil



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

dovolj čvrstega, da bi sprejel tako odgovorno delo. Na eno od povabil je Dragan, direktor Gostola, sosed v Rančah dejal, da Jožeta pa ne da. Prišel je trenutek, ko je padla odločitev. Vedel sem, da me čaka težko delo. Pisal sem pluse in minuse in si rekel, da bom zmogel. Prva naloga je bila gradnja telovadnice. Zakon ni dovoljeval gradnje v družbene objekte. Sošolec in prijatelj Jože Šušmelj je uspel v Beogradu izposlovati dovoljenje, da lahko gradimo. Dolga zgodba. Ob pomoči Projekta smo dobili dovoljenje in telovadnico zgradili. Takrat je bila največja in najlepša od Ajdovščine do Bovca. Zahvala gre mnogim delovnim organizacijam, vse tja do Salonita, ki so obilno prispevale. Hvala Renčanom, ki so pomagali s samoprispevkom in mnogim zidarjem in nezidarjem, ki so s prostovoljnimi delom naredili marsikaj. Najbolj imam v spominu Joža Krpana in Borisa Arčona. Še vedno sem vesel, da so tu nadaljevali svojo uspešno pot renški kotalkarji in telovadci.

Pogosto sem se odpeljal s svojim zelenim fičotom v Bukovico. Dežurne »tršice« v pritličju ni bilo, da bi sprožila alarm. Bile pa so na cesti deklice in dvigovale že tako kratka krilca. Na kosilo so morali učenci v vrtec, tja pod kulturni dom. Dovolj je bilo tega. In sem se odločil, da zgradimo novo šolo ob vrtcu. Izračun za adaptacijo stare šole in gradnjo nove šole je pokazal, da je gradnja nove šole s telovadnico cenejša. Z lastnimi sredstvi in prodajo stare šole smo uspeli pokriti novo šolo. Sergij Peljhan, takrat predsednik skupščine Nova Gorica, je obljubil in obljubo tudi izpolnil, da so prispevali za zaključna dela. Pri zbiranju sredstev je nekdo zatajil: Bukovica, Volčja Draga, ki nista glasovali za samoprispevek, šolo in vrtec pa obiskujejo predvsem njihovi otroci.

Veselih ali manj veselih dogodkov je bilo še veliko. Uredili smo stari del šole, jo prekrili in na prej neuporabnem podstrešju uredili učilnico z računalniki. Učilnica je bila druga v takrat veliki občini. Na vrsti je bila učilnica za gospodinjstvo. Prenovili smo sanitarije v vrtcu v Renčah. Poso-

dobili smo kuhinjo v Renčah. Ko sem prihajal na šolo, sem si rekel, da moraš biti trmast. Imel pa sem srečo. Prišel sem v mlad kolektiv. Voljan delati in željan znanja. Delati sem jim pustil, za dodatno izobraževanje pa poskrbel. Mnogo predavateljev je bilo na šoli. Obiskal nas je tudi France Bevk, v novi telovadnici sta zapela Gianni Rijavec in Andrej Šifrer, pa še kdo.

volje. Če bi bil slabe volje, bi bental, ne prepeval. Slovo. Prideš in nekega dne odideš. Moje slovo od šole je še vedno v mojih očeh. Pome je v pisarno prišla Tina Mozetič. Učenka 8. razreda. Prijela me je pod roko in me odpeljala. V moj največji ponos. V telovadnico. Polna je bila otrok iz vrtca in delavcev šole. Program slovesa je zaradi čustev šel iz spomina,



Za zaključek še nekaj domačih, veselih, ampak resničnih. Zelo rad sem šel v vrtec. Včasih smo katero lepo zapeli. Jelica je skrbela, da sem imel v drugem predalu pisalne mize vedno bombone. Ti so romali v žep in otroci so to vedeli. Vlekli so me za hlače. Ob prihodu domov vedno isti očitki. Prstki puščajo sledi. Spet bom morala prati in likati. Le kravati ni likala, saj sem jo vsak dan zamenjal. Vedno sem rad zapel. Včasih sem po stopnišču in hodnikih katero zabundal. Po hodnikih nikogar in v učilnicah popolna tišina. Moje »tršice« so si zapičile v glavo, da je Jože takrat slabe

vem pa, da sem bil obdarjen z bomboni. Veliko bombonov, aranžiranih v vsemogočih oblikah. Če bi vse dal v vrečo, bi se še po 16 letih penzije sladkal z njimi. ■

Jožef Batistič, ravnatelj na OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče v mandatu 1981–1985

Jožef
Batistič



Vesel sem bil vabila Osnovne šole Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče, da sodelujem na prireditvah ob 200-letnici kontinuiranega delovanja šole. Tako sem ponovno obudil spomine na čas mojega prvega ravnateljstva, na prisrčen sprejem kolektiva osnovne šole, učencev in krajanov Renč, Bukovice in Gradišča. Pa ne samo to. Šola, starši in krajanji smo povezano in aktivno sodelovali za izboljšanje prostorskih in materialnih pogojev šole in vrtca in kvalitetno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

V šolskem letu 1981/82 se je na šoli v Renčah, Bukovici in Gradišču šolalo 326 učencev. Prostorska stiska je bila velika, pouk je potekal v dveh izmenah,

podaljšano bivanje se je odvijalo v prostorih krajevne skupnosti v Renčah in Bukovici. Prostorske pogoje je imela le podružnična šola Gradišče. Velika prostorska stiska nas je silila v hitro ukrepanje. Ob šoli smo pridobili primerno zemljišče. Leta 1982 je bil sprejet sklep občinskega gradbenega odbora 2. samoprišpevka o razpisu gradnje prizidka OŠ Renče, ki se bo gradila v dveh fazah, najprej šolsko poslopje, kasneje pa telovadnica. Pripravljala dela za gradnjo so stekla, na gradbišču so prvič zabrnili stroji 12. septembra 1983. Potekala je gradnja in adaptacija stare šole. To so bili kar težki in moteči trenutki za učence in učitelje. Vsi smo nestrpnost pričakovali zaključek gradnje in

se veselili slavnostne otvoritve šole, ki je bila 4. julija 1984. Novo šolsko leto 1984/85 so učenci prestopili prag novega prizidka in obnovljenega starega poslopja. Pridobitve so se veselili učenci, starši in učitelji. Odpravljen je bil dvoizmenski pouk, pogoji za delo so se bistveno izboljšali. Z novo kuhinjo so bili podani pogoji za organizirano prehrano otrok.

Ob 200-letnici šole moram reči, da sem navdušen nad lepo urejeno šolo in njenim vzgojno-izobraževalnim delom. Čestitam vsem, ki ste z veliko truda pripravili in izvedli prireditev ob 200-letnici šole. Kolektivu, učencem in ravnatelju šole želim še naprej uspešno delo! ■

Berta Korošak – učiteljica v OŠ Renče

Berta
Korošak

Biti učitelj na vasi je posebno darilo, večina ljudi se med seboj pozna, število otrok v razredu je manjše kot v mestnih šolah, stalno smo vsi v stiku z naravo. Meni je bilo dano petnajst lepih let v Renčah. Moji predmeti poučevanja so bili kemija, biologija, naravoslovje, gospodinjstvo, po potrebi pa še kaj.

Na Primorsko sem prišla iz rodne Prlekije in nasledila Danila Zorna. Takrat sem bila učiteljica razrednega pouka in študentka Pedagoške akademije v Ljubljani, profesorski študij sem zaključila na Biotehniški fakulteti. Še ne dvajsetletna sem se spoprijela z drugačnimi navadami, pri čemer so mi bili v veliko oporo sodelavci in prijazni vaščani. V razredih so me čakali navihani, prijazni in vedoželjni učenci, pripravljeni na učenje in sodelovanje. Učence sem od ure do ure navduševala za znanja predmetov, ki sem jih poučevala. Mislim, da mi je ob

medsebojnem spoštovanju to tudi uspevalo. Moji učenci so si želeli pouk, ki bi bil enako privlačen kot prosti čas. Tedenska študijska predavanja in vaje v Ljubljani so me bogatili z najnovejšimi znanji, ki sem jih vnašala v pouk. Poleg frontalnega pouka, ko smo zlomili veliko „miselnih orehov“, sem uvajala

aktivne oblike in metode dela. Aktivnosti so učencem dvigale motivacijo. Skupinski pouk, programirani pouk in laboratorijsko delo je bilo za učence zanimivo. Laboratorijskega dela si nismo mogli privoščiti pogosto, ker ni bilo specialne učilnice, le majhen kabinet, ki sem ga s podporo ravnatelja dobro založila s



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

kemikalijami in laboratorijskimi pripomočki. Vse to smo nosili na pladnju v učilnico. Ob moji nepazljivosti se je dogodilo tudi, da je učenec v navdušenju ob eksperimentiranju z natrijem skrivoma vzel kos natrija in ga vrgel v vodo v umivalniku – takoj je prišlo do eksplozije, pobral je natrij in ga vrgel v stranišče, takrat še čučkavec. Nastali vodik je skupaj s kisikom tvoril pokalni plin in del vsebine WC-ja vrglo pod strop. Na srečo se navihancu ni nič zgodilo, pa tudi šola še stoji. Učenci so se na pouk redno pripravljali, seveda eni več drugi manj. Ocene sem redno zbirala,

napovedano so bili vprašani tisti, ki so morali popravljati slabe ocene. Vključevala sem jih v tekmovanja in enkrat je renška šola imela slovenskega prvaka v kemiji. V pouk in krožke sem vnašala ekološke vsebine kot nov civilizacijski pristop. Učencem sem predstavljala svet v soodvisnosti in v spoštovanju narave. S krožkarji smo ob Vipavi organizirali čistilno akcijo in bili zelo razočarani, saj smo naleteli na polne vreče poginulih kokoši, kar bi lahko imelo hude posledice. Krožkarji so urejali okolico šole, skrbeli za akvarij, zgradili in skrbeli so za skalnjak, prirejali razstave gob, fosilov.

Veliko pozornost sem posvečala razredništvu v osmem razredu. Pripravljali smo jih na samostojnost, vzpodbujanje miselnih aktivnosti, sposobnost samoizobraževanja. Ob zaključku osemletnega šolanja smo se poslovili z valetom, ki je zame imela nekaj grenkega priokusa. Večina učencev, zlasti deklet, čeprav jim učenje ni delalo težav, se je po končani osnovni šoli zaposlilo v bližnjih tovarnah. Le redki so ob delu pridobili višjo izobrazbo. Še danes, po več kot 30 letih, sem z mnogimi ohranila stike in vsako srečanje je v obojestransko veselje. ■

Pred štiriinpetdesetimi leti

Aldo
Ternovec

»Dober dan,« pristopi prijetna gospa zrelih let. Neznanka, brez znanega imena, niti ne kraja prvega srečanja, vpraša: »Ste vi tovariš Aldo?«

Topla beseda »tovariš« odpre predalček spominov na lepe dneve – leta dela z nadobudno mladino.

In že sva v Bukovici, v stari šoli, obdani z zelenjem, polni zdrave energije in otroškega živžava. Spoznavam, koliko vsega je spomin zbrisal in koliko več je ostalo zapisanega v spominski prisotne učence, tedanjih učencev, sedaj so tako kot sogovornica že v večini tudi kolegi upokojenci. Da, prag osnovne šole Bukovica sem prestopil marca 1961, takoj po vrnitvi s »služenja« vojaškega roka – pravzaprav še v času vojaškega nagradnega dopusta. Takrat so bile potrebe po učiteljih zelo velike. Na razgovoru na Občinskem ljudskem odboru v Novi Gorici so dali tri ponudbe. Izbral sem Bukovico. Na odločbi je pisalo: »...sprejet v službo pri ObLO Nova Gorica, Osnovna šola Bukovica«.

25. marca me v razred popelje vodja osnovne šole v Bukovici, tovarišica Stana. Njena predstavitev učencem je bila zelo topla, le poziv k disciplini in poslušnosti je bil preresen. Kasnejša predstavitev staršem pa malo preveč obetajoča.

Nadaljeval sem delo učiteljice,

ki je že bila na porodniškem dopustu. Šolsko leto smo brez posebnih pretresov uspešno zaključili.

Jeseni nov izziv. V meglici spomina, prijetno srečanje s starši in še bolj sproščujočimi očmi učencev. Med njimi je tudi današnja sogovornica. Joj, koliko pozabljenih imen, na katera opozarja sogovornica; za tolažbo – tudi ona se ne spomni prav vseh.

In kaj meni sogovornica? Spomni me na poskus (danes bi rekli »projekt«) neobveznega prostovoljnega pisanja domačih nalog in na to vezane spodbude. Spomni se petja ob razglašenem klavirju v zadružnem domu in pravi, da še zna »Črnega kosa«.

Veliko je bilo prijetnih, a žal tudi težkih trenutkov.

Prijeten klepet, obujanje spominov, pogled v uspešno življenjsko

pot je polepšal dan. Kako hitro je minil čas sicer zoprnega čakanja v čakalnici!

Doma poiščem slike – nekaj jih je še ostalo (večino zapiskov je uničila poplava). Kdo smo na sliki? Kdo so vsi ti otroci? Kaj so v življenju dosegli? Kakšna je njihova usoda? Upam, da sem s svojim delom prispeval vsaj drobec.

Pozdrav, tople besede so pri-znanje! Beseda »tovariš« – ne le sinonim za poklic, ampak pravi pomen, ki je nagrada.

Draga učenka – danes upokojenska kolegica –, srečno tebi in tvoji vnučki, ki je na spodnji sliki podobna tebi. Veliko lepih dni vsem tvojim sošolkam in sošolcem, ki smo tisti davni leti 1961 in 1962 skupaj bivali in delali v osnovni šoli Bukovica. Srečno! ■



Pogovor z učiteljico Vijolico Vižintin

Vijolica
Vižintin

Nekdanjo učiteljico **Vijolico Vižintin** smo obiskali na njenem domu v Novi Gorici. Pričakala nas je nekoliko vznemirjena, a nasmejana. Na mizi v dnevni sobi je kraljevala aranžirana vrtnica, poklon nekdanjih učencev, ki jih je Vijolica poučevala in vodila na solkanski osnovni šoli, kjer je službovala nazadnje. S ponosom nama je pokazala darilo in v njenih besedah je bilo čutiti, kako močno so ji mladi, ki jih je nekoč poučevala, prirasli k srcu in kako rada spremlja njihovo življenje. Vijolica je obiskovala osnovno šolo v svojem rojstnem kraju Renče, a žal je bil to čas fašističnega terorja in potujčevanja našega ljudstva, zato je pouk potekal v italijanskem jeziku.

Prav zaradi grenkega doživljanja zapostavljenosti in zatiranja se je kasneje študijsko posvetila poglobljanju znanja slovenskega in angleškega jezika in hkrati načinov, kako znanje posredovati mladim in predvsem kako jih navdušiti za materni jezik. Prve korake v pedagoškem poklicu je opravila v Renčah. Mlada in navdušena učiteljica si je hitro pridobila naklonjenost otrok, njihovih staršev in sodelavcev. V pogovoru smo izvedeli, da jo je v renški šoli najbolj presenetilo, kako intenzivno so učenci sprejemali podano snov in kako zavzeto in samostojno so opravljali naloge v številnih zunajšolskih aktivnostih. Kmalu po prihodu na renško šolo so ji poverili vodenje šolskega literarnega krožka. S posebnim žarom nam je Vijolica posredovala spomine na skupinico učencev, ki so jo sijočih oči pričakali v majhnem

prostoru in skoraj »pili« znanje iz njenih ust. Z veseljem, a nekoliko tudi s strahom, se je lotila priprav na srečanja mladih

v literarnih krogih.« Vijolica je še dolga leta po njenem odhodu iz renške šole tudi kot nekdanja krajanka Renč sle-



krožkarjev, saj se je zavedala, da so njihova pričakovanja velika. Kmalu je spoznala, da so v skupini sposobni in motivirani učenci, ki so potrebovali le blago vodenje in spodbude, sicer pa so delovali dokaj samostojno. »Naj mi ne zamerijo vsi, ki se jih pač ne morem več spomniti, iz tistih že zelo odmaknjenih začetkov pa bi rada omenila vsaj nekatero: Borisa, Radivoja, Dušana, Angela, Stazico ... Kasneje so se jim pridružili še mnogi mlajši. V literarnem krožku smo spčetka gojili nekakšne literarne vaje: pisanje in branje sestavkov, pesmi, anekdotičnih zapisov, ugank in njihovo predstavitev v vaškem kulturnem domu, nato pa so učenci pričeli s pisanjem, urejanjem in tiskanjem šolskega glasila in z organizacijo številnih prireditev. Člani literarnega krožka so se kasneje uveljavili na številnih področjih, nekateri tudi

dila življenjskim zgodbam svojih učencev in z možem Svitom pogosto obiskovala prireditve in kulturne dogodke v kraju, kjer je začela svojo življenjsko in poklicno pot.

Ko sva jo povprašali, kakšen bi bil njen nasvet učiteljem, staršem in vsem, ki se ukvarjajo z mladimi, je na prvo mesto postavila nevsiljivo, a dosledno spremljanje otrokovega dela, spodbujanje močnih področij in samostojnosti, predvsem pa zaupanja v njihove sposobnosti in željo po znanju. »Starši naj se posvečajo svojim otrokom kolikor le morejo, saj čas otroštva hitro mine, predvsem pa naj jim z roko v roki s šolo posredujejo lastne izkušnje, znanje in v njih utrjujejo spoštovanje do slovenskega jezika in kulture.« ■

> Vesna Pahor

Miloša
Stegovec

Sem Miloša iz Renškega Podkraja. Na renški šoli sem bila kot čistilka zaposlena petnajst let. Kot delavka šole imam na tisti čas lepe in tudi manj lepe spomine. Moj najljubši dogo-

dek je izpred nekaj let, ko smo upokojenci in delavci šole imeli skupno kosilo ob praznovanju novega leta in sem nastopala kot Helena Blagne. Nastop je bil seveda uspešen.

Ko vidiš dobro voljo in nasmejane ljudi, si sam pri sebi rečeš: »To je to!« ■

Pismo Vere Čertalič

Vera
Čertalič

Oktober ste v Renčah praznovali 200-letnico svoje šole, na katero ste bili vedno zelo ponosni. Spominjam se župana Vičiča, s kakšnim navdušenjem je pripovedoval o tem, da ni bila samo navadna osnovna šola, temveč tudi zidarska. To je bilo, ko smo na šoli praznovali 150. obletnico. Kako hitro so minila ta leta! Žal mi je bilo, ker se nisem mogla udeležiti letošnjega praznovanja, v mislih pa sem bila z vami.

Spomini pa so me ponesli malo bolj daleč, ko sva septembra 1953 z možem in hčerka prišli v Renče. Z možem sva bila kar malo nemirna v pričakovanju novega delovnega mesta na šoli. Vse nama je bilo neznano, vas, ljudje ... Imela pa sva veliko volje in veselja do dela.

Samih začetkov se ne spominjam prav dobro, so megleni. Šola je bila štirirazredna, poučevala sem prvi in drugi razred. Med otroki mi je bilo lepo. Rada sem delala z njimi, jim pomagala in se veselila vsakega, še tako majhnega napredka. Poučevanje je lahko zelo pestro. Vsak dan prinese nekaj novega. Opazuješ, kako se oblikujejo odnosi med otroki, kako se znajo tudi skregati in obračunati med seboj. Ugotoviš tudi, da je med njimi kdo, ki se zaman trudi, da bi ga skupina sprejela. Med učenjem se jim je odpiral nov svet, večji od domačega okolja. Želela sem, da zrastejo v poštene, dobre ljudi s pravimi vrednotami. Želela sem jim približati lepoto slovenske besede, knjige in naše lepe dežele.

V tistih prvih letih je bilo v šoli zelo mirno. V vasi še ni bilo vrtca, otroci so prihajali v šolo, čisto v drug svet, drugačen od domačega dvorišča, polni nasvetov, naj se pridno učijo in ubogajo. Pozneje je postala šola osemletka. Ker je bilo učencev več, je bilo kar živahno, a še vedno prijetno.

Osemletko je dolgo vodil moj mož Emil. Na šolo je prišlo več učiteljev predmetnega pouka. Razširili so izvenšolsko dejavnost, ki je prinesla več stikov z vasjo in širšo okolico. Pripravljali



so srečanja s slovenskimi pesniki in pisatelji. Šolo so obiskali tudi razni predstavniki iz javnega življenja. Zelo prijeten gost je bil pisatelj France Bevk. Branka Jurca se je pošalila z imenom svoje rojstne vasi Kopriva na Krasu in je z otroki pela, da kopriva ne pozebe in je trdoživa.

Učenci so tekmovali in odgovarjali na različne razpise. Sodelovali so v bralni znački, pionirski zadrugi, pripravljali različne prireditve, obujali stare ljudske običaje.

Zvečer sva se z možem pogosto pogovarjala o najinem delu. O vzgoji, privlačnejših načinih poučevanja; o vztrajnih, delavnih, uspešnih metodah za dosego ciljev. Želel je, da bi se otroci razvili v pokončne ljudi, ki se ne predajo prvim oviram, ampak jih premagajo.

Ne smem izpustiti svojih pogovorov s starši otrok. Redno so obiskovali roditeljske sestanke in ure za osebne pogovore z učiteljem o delu otroka v šoli. Najprej so prihajale samo matere, pozneje so se pridružili tudi očetje. Bila sem še mlada, brez izkušenj. Pomagale so mi, da sem bolj spoznala navade in naravo svojih učencev in lažje delala z njimi. Bile so kar stroge, zahtevne do otrok. Včasih sem jih morala malo pomiriti. Tudi odrasli ne storimo vedno tistega, kar bi bilo prav, pa si lahko oprostimo. Mislim, da sem v pogovorih s starši tudi sama veliko pridobila. Čutim tudi hvaležnost do starejšega učitelja, ki mi je svetoval, naj pri pogovorih s starši najprej povem

otrokov dobre lastnosti in šele na koncu dodam tiste, ki jih je treba popraviti. Staršem naj tudi svetujem, kako naj to storijo in nikoli ne izgubijo upanja. Kako modro!

Zdaj živim v Novi Gorici že osemnajst let. Stanujem blizu šole na Ledinah. Zjutraj opazujem starše, ki peljejo svoje otroke v šolo, popoldan se vračajo ponje. Med odmori se v lepem vremenu otroci podijo po igrišču. Opazujem jih, včasih zagledam med njimi svojega pravnuka Natana. Med počitnicami jih ni, meni pa manjkajo.

Živim mirno, obdana s svojimi prijateljicami – knjigami. Ne odpirajo mi samo novih svetov, v njih je tudi veliko znanja. Še vedno se rada učim.

Gledam te bele liste, na katere pišem, in hkrati se močno zavedam, da sem največji del svojega življenja preživela v Renčah. Saj je bilo vmes tudi kaj neprijetnega, žalostnega, a tudi to je bilo življenje.

Kadar na ulici srečam bivšega učenca ali vaščana, sem zelo vesela in se z njim rada pogovorim. Prebiram tudi občinsko glasilo. Veliko novega se dogaja v vasi, a vse lahko spremljam samo od daleč.

Želim vam vse dobro. ■

200 let osnovne šole Renče

Pavla
Brumat

Bilo je prijetno klepetati, obujati spomine in naštevati lepe dogodke in prijazne dni dela v osnovni šoli Renče. Sedeli sva v topli, čisti in lepo urejeni kuhinji, ki nama je ustvarila pravi okvir za utrinke iz šolskih klopi, predvsem izza katedra.

»Prišla sem v Renče 1956. leta, stara 22 let, in na pobudo Cvetka Gatnika začela učiti v osnovni šoli Renče. 35 let dela je zelo hitro minilo, ker sem imela svojo službo zelo rada. Služba mi je napolnila življenje in poleg mojih treh otrok sem vse otroke, ki sem jih učila, imela rada. Zavzemala sem se za vsakega otroka posebej z vsem svojim žarom in s srcem. Tudi tisti, ki so bili malo manj pazljivi, so imeli posebno mesto v mojem srcu. Knjiga je zapolnila nezanimivi pouk in v razredu je bil mir.

Začela sem s poučevanjem v štiriletki, ki je potekalo v treh učilnicah, zato je bil pouk tudi popoldan. V torbah učencev sta bila dva zvezka, dve knjigi in pisalo. Neprimerljivo z današnjimi časi, ko se otroci šibijo pod težo učnih pripomočkov. S prihodom **Emila Čertaliča** in žene **Vere** so se razmere na šoli začele spreminjati in prav kmalu smo dobili osemletko. Naj povem, da je ravnatelj Čertalič bil zelo spoštljiv do otrok in predvsem



do staršev. In otroci so to vračali, saj niso bili predrzni in nesramni. V šolo so nam prinašali domače cvetje in bilo je resnično lepo in ganljivo, kako so to cvetje skrbno nabirali in negovali.

Na športne dneve smo hodili na Kremance in na Dimišče. Bilo je zelo sproščeno in otroci so se resnično sprostili.

V službo sem odhajala s kolesom in ko smo bili malo bolj premožni, sem imela »motorin«, ki mi ga je včasih pomagala popraviti kar **Marinka od Žigonov**. Moje učenke so bile tudi sedanje učiteljice na šoli, in sicer **Slavojka, Adrijana** in **Katica**.

Na renško šolo sem 35 let hodila delat in ne samo v službo, kot

je rad pripomnil **Branko od Turelov**.«

Tako, kot da bi jo napajal neusahljivi, čisti in močni tok Hublja izpod Čavna, kjer se je rodila in preživela rano mladost, tako je Pavla preživljala svoje življenje v Renčah: vztrajno in odločno, prijazno in toplo, z vero v človeka in v vse njegove dobre lastnosti. Tako čisto notranjo moč in pozitiven odnos do usode, do življenja redko srečamo. ■

> Katjuša Žigon

Spomini na Bukovico

Pavel
Bogataj

Osnovna šola Bukovica je bila z oddelki od 1. do 8. razreda do leta 1957. Obiskovali so jo učenci iz Bukovice, Volčje Drage, Renč in Vogrskega.

Na osnovno šolo v Bukovico sem prišel sredi marca 1955 in poučeval do konca septembra 1956. Ob prihodu sem prevzel 6. razred. Dotedanja razredničarka Cirila Kopinič je šla za vzgojiteljico v dijaški dom v Novi Gorici. V šolskem letu 1955 sem poučeval celodnevno – dopoldne kombinirani oddetek 7. in 8. razred, popoldne pa 2. razred. Zaradi pomanjkanja prostora



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

je bil dopoldanski pouk za višje razrede, popoldne pa za nižje razrede. Tujega jezika nismo poučevali, zato so učenci, ki

Prešernov dan in Titov rojstni dan). Ob koncu šolskega leta, junija 1955, sem z učenci pripravil tudi Bevkovo igrico Norček. Ves



so nameravali v srednjo šolo, obiskovali nižjo gimnazijo v Šempetru. Učenci iz naših višjih razredov so se po končanem šolanju usmerjali v obrt in kmetijstvo.

V šoli smo prirejali proslave ob državnih in kulturnih praznikih (29. november, novo leto,

čas sem vodil tudi otroški pevski zbor. V Bukovici so krajevni praznik praznovali septembra.

Na šoli smo poučevali: Stana Šturm – upraviteljica šole, Jožica Košir, Slavica Rusjan, Katja Lasič, poročena Arčon, in Pavel Bogataj. Učne in vzgojne probleme smo reševali na roditeljskih se-

stankih in lahko rečem, da je bilo sodelovanje s starši zelo dobro. Starši naših otrok so bili pretežno kmetje in delavci. V vasi sta bili dve opekarni in mizarско podjetje, za promet je bila železniška postaja na Volčji Dragi, ljudje pa so veliko uporabljali kolesa. Avtomobil je imela le družina Mlečnik. Za šolske izlete smo uporabljali železnico.

Februarja 1956 je bila tako huda zima, da smo za en teden prekinili pouk. V tem mesecu je tudi tragično preminula moja učenka Ivanka Bukovec, ki jo je zadel šrapnel eksplozivne bombe ob čiščenju gmajne.

Na Bukovico imam lepe spomine. Učitelji smo stanovali v privatnih stanovanjih, kjer smo imeli tudi prehrano. Ljudje so bili zelo gostoljubni in smo se pri njih dobro počutili. Jaz sem od marca do junija stanoval pri družini Sila na Volčji Dragi, v šolskem letu 1955/56 pa pri Anici in Slavku Arčonu v Bukovici (na Klancu). ■

Brane Jančar

Sem Brane Jančar, bivši učitelj športne vzgoje na OŠ Renče. Na šoli sem poučeval od leta 1994 do 2003.

Na šolo me vežejo lepi spomini, saj sem tako z učenci kot tudi z zaposlenimi navezal zelo dobre stike. Poleg rednega poučevanja sem v okviru interesnih dejavnosti vadal učenje rokometu. Veliko učencev rokometu je bilo kasneje vključenih v Rokometni klub Gorica, nekateri od njih še danes delujejo kot trenerji mlajšim športnikom.

Ko sem zamenjal službo, sem v novi delovni ustanovi ponovno srečal nekdanje učence, sedaj



moje nove sodelavce. S šolo v Renčah sem kljub odhodu še vedno povezan, saj tja vozim moje

varovance na trening košarke. Ob jubileju želim OŠ Renče še veliko uspehov! ■

Spomini Franica Jež

Kot čistilka na šoli sem začela delati leta 1977. Takrat je bil ravnatelj Emil Črtalič. Čeprav je bil zelo strog, je zame bil dober. Nikoli mu nisem odrekla, če me je vprašal za pomoč.

Najprej sem začela čistiti telovadnico, ki je bila v tistih časih tam,

kjer je zdaj trgovina Merkator. Varstvo in vrtec pa sta bila nad bivšo gostilno. Nato sem čistila stari del šole in vrtec. V tistih časih je bilo to težko delo, saj nismo imeli takih pripomočkov, kot jih imajo danes. Potem je prišel za ravnatelja Jože Podbršček.

Vedno sem delala z veseljem in tudi s tovarišicami smo se razumeli. Velikokrat je bilo lepo in veselo, hodili smo tudi na izlete. Upokojila sem se leta 1988 in takrat zaključila s svojim delom. Na delo na šoli me vežejo samo lepi spomini. ■

Franica Jež

Sonja Kljun

Poklic učitelja sem opravljala 30 let. Vsak poklic ima svoje lepe in manj lepe plati. Delo z ljudmi, pa naj si bo z odraslimi ali otroki, zahteva veliko napora in razdajanja sebe, vendar prinaša tudi veliko zadoščenja. Posebno zadoščenje pa mi je danes dejstvo, da se srečujem z mojimi nekdanjimi učenci, mnogi med njimi so že stari starši, z velikim

na učiteljišču je bila slovenščina moj najljubši predmet in kasneje v mojem poklicnem življenju tudi. Spominov na učiteljevanje je veliko, nekateri so polni humorja, drugi manj veseli, vendar moram priznati, da so me učenci spoštovali; morda zato, ker sem veljala za strogo učiteljico in sem spoštovala tudi jaz njih. Spominjam se mnogih učencev, ker je

učence takrat in še danes sem ponosna nanje. Na osnovni šoli Renče sem poučevala 24 let. Šola je »dvesto let uspešno kljubovala potujčevanju in raznarodovanju na zahodnem braniku naše domovine«. Predvidevam, da imajo učitelji slovenščine tudi danes še posebej pomembno vlogo pri ohranjanju jezika in kulture, da



medsebojnim spoštovanjem in z mnogimi še danes tudi uspešno sodelujem. To še ne pomeni, da nisem kdaj koga prizadela, vendar je bilo to nenamerno, ker tudi učitelji smo samo ljudje. Mladi učitelji smo pred približno 65 leti začeli svojo učiteljsko pot polni entuziazma in vere v uspeh in lepše življenje. Drugače ni šlo! O materialnih dobrinah in ceni našega dela nismo veliko razmišljali. Ponosni smo bili na poslanstvo, ki smo ga opravljali v obubožanih in v vojni porušeni vseh. Na osnovni šoli Renče sem najprej poučevala slovenščino v višjih razredih osemletke, pozneje pa sem bila učiteljica četrtega razreda. Že kot dijakinji

vsak otrok svet zase in poln posebnosti, vsekakor so mi ostali v spominu veliko bolj tisti, ki niso bili vzorni odličnjaki, pač pa so potrebovali mnogo razumevanja in pomoči. Nepozabni pa so »moji učenci«, katerim sem bila razredničarka od šestega do osmega razreda in jih vsa ta leta učila slovenščino, moj najljubši predmet. V osmem razredu jih je bilo 41, lahko si predstavljate, kako pisana družina smo bili, od 14 do 17 let stari otroci. Osnovno šolo so zaključili v letu 1962/63. Nekateri med njimi so bili pravi mali pisatelji. Za njihove pisne izdelke smo na tekmovanjih prejeli tudi knjižne nagrade, ki so obogatile šolsko knjižnico. Ponosna sem bila na svoje

ne bo tako, kot prepeva Boris Kopitar: »Bo moj vnuk še pel slovenske pesmi, // se bo zavedal svojih korenin ...« in bo šola tudi v bodoče opravljala svoje kulturno poslanstvo na naši zahodni meji. Ne morem si kaj, da ne bi še vedno vzgajala! •

200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Beseda ravnatelja



Mnogo zgodb piše življenje. V istem trenutku ob istem dogodku nastane mnogo različnih zgodb. Nihče ne more soditi, katera zgodba je bolj prava. Kaj vse smo ljudje pripravljene narediti, da bi drugi verjeli naši zgodbi? Velikokrat to postane pomembnejše od zgodbe same.

Ljudje ljubimo svoje življenje in pozabljamo, da nam je bilo le začasno posojeno. Pozabljamo, da ga bomo »vrnili« popisanega z mnogimi zgodbami. Borimo se za svoje življenje. Nekateri so zanj pripravljene celo ubijati, drugemu vzeti življenje. Koliko kletk, koliko spon ustvarjamo, ker hočemo, da bi bilo življenje popolno. Pozabljamo, da smo sami svoji ujetniki. Delamo celo utvare in si domišljamo, da bomo svoje potomce naučili živeti. Bodočnost jim oblikujemo v skladu s svojimi predstavami, kaj je za njih najbolje. Pričakujemo, da jih bo tega naučila šola, ker sami tega ne zmoremo. Otroku so njegove možnosti, njegove poti, podarjene, tako kot jim je podarjeno življenje. Mi vsi, starši in šola, otroku le pomagamo odkrivati in ustvarjamo pogoje, da se ti potenciali optimalno razvijajo. V svoji ljubezni do otroka postavljamo cilje, ki so ali pa niso uresničljivi. Ko se otrok odziva na ritem, ki prihaja iz okolja, v njem vidimo slavnega glasbenika. Ko brčne žogo od sebe, v njem prepoznamo športnika svetovnega formata. Ko uspe preliti vodo iz posodice v posodo, v njem vidimo znanstvenika. Nič ni narobe. Prav je, da znamo opazovati spremembe v otroku, njegovo odzivanje na impulze iz okolja, njegov napredek. Pomembno pa je, da pri tem ne pretiravamo in nismo neučakani. Zelo rado se nam dogaja prav to. Če ni cilj dosežen takoj, če otroka zanima še kaj drugega, je kriva slaba vzgojiteljica v vrtcu, šola in

šolski sistem, država ... Treba jo je zamenjati! Tako smo v Sloveniji postali strokovnjaki za menjavo politikov, vlad, ministrov, ravnateljev in tudi šolskega sistema. Na šolskem ministrstvu se je v 25 letih zvrstilo 12 ministrov. Doživeli smo kar nekaj šolskih reform. Šolska zakonodaja se spreminja vsako leto ali celo večkrat v enem letu. Več kot tisoč zakonov, pravilnikov in podzakonskih aktov določa, kaj mora šola delati. Od tega so zakoni, ki se tičejo same pedagoške dejavnosti, v manjšini. Večina se nanaša na različne varnosti (prometna, zdravstvena, požarna ...), računovodstvo, javna naročila, davčno zakonodajo, delavno-pravno zakonodajo ... Morda je tu razlog, da se šola v pedagoško didaktičnem pomenu od Marije Terezije do danes ni bistveno spremenila. Metode poučevanja se sicer menjajo in je prevladujoča zdaj ena zdaj druga. Razen dela z računalniki in novodobno tehniko nismo odkrili nobene nove metode poučevanja. Spremenila pa se je vloga ravnatelja. Iz nadučitelja je postal menedžer, ki obvlada organizacijo dela in različnih procesov, načrtovanje, pozna za-

municipirati z lokalno skupnostjo, interesnimi združenji, politiko ministrstev, zna vedno pojasniti stanje v šoli raznim inšpekcijskim službam in medijem, se spozna na delo obrtnikov, ki opravljajo razne storitve, obvlada računalniške programe in elektronsko tehnologijo, je človeški, mu ni žal časa, prebitega v službi, razume stiske otrok staršev in zaposlenih, je neizčrpen vir energije, motivator, navduševalec, skrbi za razvoj kadrov in napredek šole in otrok in še in še. Moja zgodba je mozaik neštetihih zgodb posameznikov, razredov, delovnih skupin, prijetnih in manj prijetnih doživetij. Večina ne bo nikoli zapisanih, saj so le odsev nekega žarka, ki je posijal in za trenutek razsvetlil prizor na odru življenja, v naslednjem trenutku pa prepustil prizorišče novemu žarku. Nekateri ljudje, dogodki so se vklesali kot neizbrisni spomini in se vračajo kot izkušnja, ki je oblikovala mojo pot. Dotaknil se bom nekaterih prelomnic, ki so dale življenju šole poseben pečat. Pred petindvajsetimi leti smo ponosni nad svojimi odločitvami, v evforični vznesečnosti nad odločitvijo, da hočemo samostojnost in demokratičnost, pozabili,



konodajo, obvlada ekonomijo in finance, javna naročila, kadrovanje, zna gladiti spore, je vizionar, obvlada gradbeno-investicijsko področje in vzdrževanje stavb, se spozna na prehrano, zna ko-

da je boljšo družbo treba graditi. Doseči jo je mogoče le z vzgojo, strokovnim, trdim delom ter s kulturnim in spoštljivim odnosom do sebe, okolja, sveta in vseh njegovih prebivalcev. Opo-

zorila posameznikov, da s pravili, zakoni in predpisi ni mogoče regulirati odnosov in odgovornosti, so se takrat zdela odpadniška, prevratna. Prevladovalo je prepričanje, da bosta blagostanje regulirala trg in tržne zakonitosti. Opozorilom tistih, ki so razmišljali drugače, je bila nalepljena nalepka nasprotnikov napredka. Tistih, ki takratnega dogajanja nismo gledali le vzneseno politično, ampak smo se zavedali svojega, ni bilo tako malo. Postavlja se mi vprašanje, kako, da s svojimi idejami nismo uspeli bolj odločno poseči v družbeno dogajanje, zlasti na šolskem področju. Najbrž so temu botrovala pedagoška dobronamernost, naivna vera v absolutno dobro in osebna skromnost svojemu poklicu predanih pedagoških delavcev.

Šolski prostor je bil ves čas bojišče raznih idej. Kljub temu, da je zelo stabilen sistem, ki ga človeška neumnost ne more kar tako zrušiti, je preobčutljiv na kritike nestrokovne javnosti ali priučenih strokovnjakov, pa tudi strokovnjakov z drugih področji, ki so svoje komolčarstvo in neuresničene življenjske ambicije oblekli v plašč humanosti in skrbi za mladi rod.

V četrto stoletje so v slovensko šolstvo posegle tri večje reforme. S prvo samostojno šolsko zakonodajo v samostojni državi je bila uvedena devetletna osnovna šola. Zakonodaja, ki je bila podlaga prvi reformi, je nastajala od leta 1992 do 1996. Devetletna osnovna šola se je začela uvajati postopno leta 1999. Pogoj, da je šola dobila status devetletne osnovne šole, je bila strokovna usposobljenost delavcev, zadovoljevanje prostorskih pogojev in opreme, ki je omogočala aktivno vlogo učencev. S poukom v posameznih koticikih je bilo omogočeno individualno delo otrok glede na sposobnosti in individualni napredek posameznika. Naša šola je začela uvajati devetletni osnovnošolski program v šolskem letu 2000/2001.

Ko smo nov program uvajali v našo šolo, smo istočasno svoje izkušnje prenašali drugim šolam kot mentorska šola za uvajanje devetletke. Po petnajstih letih lahko za našo šolo z zanesljivi-

vostjo trdimo, da njeni pozitivni učinki prinašajo samostojnejše, argumentirano javno nastopanje učencev. Pri učencih opažamo večjo sposobnost utemeljevanja lastnih stališč, trajnejše znanje, ki ga znajo otroci uporabljati v življenju, aktiven pouk, ki omogoča napredek posameznika glede na dejanske zmožnosti, večjo zmožnost komuniciranja v tujih jezikih, sprejemanje drugačnosti. Opažamo pa tudi slabosti, ki jih uvedba devetletke ni uspela razrešiti. S spremenjenimi učnimi načrti in novim predmetnikom je osiromašila tista področja, ki smo jim nekoč rekli vzgojni predmeti: športna vzgoja,

učnih vsebin in s tem zmanjšati števila podmetov. To smo poskušali vsaj približno uvesti s fleksibilnim predmetnikom, ki se je izvajal kot projekt. Spoznanja tega projekta in izkušnje šol, ki so bile vključene v projekt, so vplivala celo na spremembo zakonodaje. Tudi v ta projekt je bila šola aktivno vključena in v naslednjih nekaj letih mentorica drugim šolam. Veliko svojega znanja in izkušenj smo razdajali šolam, ki so čutile potrebo po spremembah.

Pomanjkljivosti učnih načrtov in predmetnika devetletne osnovne šole smo poskušali nadoknaditi s projekti in intenzivnim



likovna vzgoja, tehnična vzgoja, glasbena vzgoja, gospodinjstvo. Tem predmetom so bile odvzete ure in nepotrebne vsebine, ki so podlaga ročnim spretnostim, občutku za estetiko in skladnost, gibalnim zmožnostim in koordinaciji gibanja, aktivnega načina življenja. Ti predmeti z osiromašenimi učnimi načrti ne dajejo podlag, potrebnih za poklicno usmeritev. Sami učni načrti niso znali dovolj povezati in združiti

sodelovanjem z društvi, klubi, civilno zaščito in tudi krajani samimi. Odmeven projekt je bil Zakladi domačega kraja, izvedli so se tudi drugi podobni projekti, ki smo jih izvajali samostojno ali v okviru Zavoda za šolstvo, Comeniusa, ali s pomočjo občine, kot je naravoslovna učilnica v naravnem okolju. Kot dobro izkušnjo učenci omenjajo tudi tedne dejavnosti, ko skoraj ni klasičnega pouka.

200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče



Koliko nepozabnih spominov so zapisale te dejavnosti. Ogromno prijetnih uric, pa tudi trdega dela, je za vedno zaznamovalo mladi rod. Nemogoče se je spomniti vseh. Nekateri pa so neizbrisni. Novoletni živžav s spektakularnim in izvirnim prihodom dedka Mraza. 14 let je vsakokrat prišel v Renče z drugačnim prevoznim sredstvom. Morda edinkrat je z dedkom Mrazom v Renče priletel balon – kljub temu, da letenje na tem območju z baloni ni dovoljeno, prišel je z vlakcem, s kočijo, ki je bila last dvora Marije Terezije. Nepozabno bo ostalo tudi postavljanje mlajev, nastopi pevskega zbora in snemanje

kompetenc so spremenjeni zakonodaji sledili spremenjeni učni načrti. Poučevanje tujih jezikov se je pomaknilo v zgodnejše obdobje. Žal tudi ta sprememba ni prinesla bistvenih novosti na področjih, ki sem jih prej omenjal kot šibke točke devetletke. Tretja bistvena reforma je povezana z varčevalnimi ukrepi. Čeprav smo se trudili, da ti ne bi vplivali na kvaliteto pouka, so vseeno močno posegli v šolsko sfero. Krčenje sredstev se bo poznalo dolgoročno. Življenje v šoli je zaznamovalo prostorsko opremljanje in urejanje šolskih prostorov, ki omogočajo izvajanje sodobnega

dnico in šolo. Letos je sledila še energetska sanacija novejšega dela šole in telovadnice. Telovadnica je poleg novega energetskega plašča in novih oken dobila tudi novo streho. Vrtcu smo preuredili in opremili igrišče. Za svojo dvestoletnico je šola zasijala v novi podobi. Prepričan sem, da bomo vsako naslednje leto vsaj tako »pridni« kot do sedaj. Potrebe so, kljub izdatnim posegom in velikim finančnim investicijam, še vedno velike. Kaj nas čaka v prihodnih letih, ne vem, ravno tako tudi ne vem, kateri novi poklici se bodo pojavili. Zagotovo pa vem, da šola ne more opravljati svojega temeljnega poslanstva brez dobrih učiteljev, človečnosti, dobrih odnosov, senzibilnosti za potrebe ljudi, ohranjanja in negovanja kulturne dediščine, brez spoštovanja svoje kulture, svojega jezika in naroda. Na malo bolj slikovit način bodo ta moj zapis obogatili prispevki sodelavk in učencev.

> Ravnatelj Bogomir Furlan



zgoščenke, gledališke predstave, natisnjene knjige, koledarji, Tabori preživetja, bralni tabori, astronomski večeri, fotografiranje in popisovanje vodnjakov v Renčah, fotografiranje krušnih peči ... Veliko je spominov in tudi še nedokončanih projektov. Drugo večjo šolsko reformo je prinesla vključitev v Evropsko skupnost in usklajevanje zakonodaje z evropsko. S sledenjem evropskim usmeritvam v širjenje

pouka. Večji posegi po letu 1990 so bili graditev knjižnice, ki smo jo slovesno odprli leta 2004. Nadaljevali smo v novi občini z dokončno rešenim problemom nasada hrušk v neposredni bližini šole. Uredili smo atrije pred vrtcem in šolo, obnovili fasado na najstarejšem delu šole. Bukovica je dobila novo streho in kuhinjo z jedilnico. Leta 2014 je šolski prostor dobil novo kotlovnico in povezovalni trakt med telova-



Kdaj mi je v šoli lepo? Učenci so razmišljali takole:

- Meni je pri matematiki všeč poštevanka, ker mi gre dobro od rok; všeč mi je tudi izdelovanje pri likovni umetnosti, ker imam tatu, ki ustvarja, in jaz sem mu podobna. (Maša)
- Najljubši predmet v šoli mi je LUM, ker rišem, izdelujem in barvam. (Anja)
- Meni je lepo pri športu, ker telovadim, igram »Dan – noč« in zbijanje. (Marigona)
- Meni je všeč, ko pri športu skačemo, igramo Med dvema ognjema, vadimo prevale in igramo košarko. (Luka)
- V šoli mi je všeč, ker se kaj naučim; všeč mi je telovadba in da imamo ocene. (Vanesa)
- Rada sem v šoli, ker se veliko naučimo. Škoda, da v šoli nimamo živali. (Nikita)
- Meni je najbolj všeč matematika, ker so mi všeč računi in besedilne naloge in zelo dobro računam. Všeč mi je bilo tudi, ko sem rezal in šival nogavico. (Tomas)
- Zelo mi je všeč, ko gremo med glavnim odmorom ven in se igramo. (Ajda)
- Meni je v šoli všeč, ker večkrat gremo k športni vzgoji, ker imam dobre prijatelje in sošolke in ko igramo karte. (Maj)
- Meni je v šoli všeč, ker vidim sošolke in sošolce. (Enej)
- Meni je všeč, ko dobimo veliko računov, zato da se več naučim in znam poštevanko. (Rok)
- Meni je v šoli všeč, ko imamo odmore. (Vid, Tai)
- Všeč mi je, ko grem k Zdravemu življenjskemu slogu, in med glavnimi odmori. (Klemen)
- Všeč mi je pri športu, ko igramo štafetne igre. (Tilen, Tai)
- V šoli mi je najbolj všeč likovna, ko izdelujemo iz DAS-mase, prijazni sošolci in sošolke, zelo mi je toplo pri športni, ko se igramo Med dvema ognjema, Dan – noč, podaljšano bivanje, ko izdelujemo nogavice, adventni koledar. (Aurora)

> Iva Vičič

Kaj je na naši šoli »fajn«?

Nika Mozetič in Urška Gruntar sva med glavnim odmorom, ko je na hodnikih naše šole zelo aktivno, pestro in glasno, povprašali učence, kako je na naši šoli. Kar nekaj časa smo si želeli šolo z modernejšo tehnologijo, omarice, nove učilnice in lažji način razumevanja snovi v šoli. Učence sva povprašali, kaj menijo o naši novi šoli. Rezultati so bili še boljši, kot sva na začetku pričakovali. Učenci vseh generacij so z veseljem delili svoje mnenje. Mnenja pa so pihala kot primorska burja.



UČENKE IZ RAZREDA 2. a:

- Všeč jim je potek učenja, zanimiva jim je telovadnica, ker se tam razgibajo. Radi imajo atrij z igrali in nogometno igrišče. Prvi vtisi dežurstva so jim bili zelo všeč.

UČENCI IZ RAZREDA 4. a:

- Radi prihajajo v knjižnico, ker imajo tam mir, zanimive in poučne knjige in kotiček branja. Komaj čakajo na naravoslovne in tehnične dneve, všeč jim je tudi izbirni predmet Italijanščina, saj bi se tudi oni radi naučili tuj jezik.

UČENCI IZ RAZREDA 7. b:

- Zadovoljni so z novejšimi učilnicami, všeč so jim prostornejši hodniki, všeč so jim letos boljše in okusnejše malice.

UČENCI RAZREDA 8. a-b:

- Uživajo v rekreativnih odmorih, ker se tam lahko sprostijo. Veseli so, ker je kolesarnica spet na svojem mestu.

UČENCI RAZREDA 9. a:

- Zanimive so vse vrste interesnih dejavnosti (od športa do kemije in matematike do astronomije). Všeč so jim

področja, kjer so močni (angleščina, zgodovina, fizika ...). Všeč jim je, da smo uspešni na področjih gledališča in podjetništva.

Ko nas kdo vpraša, ali je v šoli lepo, vsi rečemo, da ni. Na vprašanje, kako je v šoli, zmeraj povemo, da je tečno, da se nam ne da. V bistvu pa, tudi glede na odgovore, lahko trdimo, da temu ni tako. Dragi sotrpini, recite, kar hočete, ampak očitno je, da hodimo v našo šolo radi.

> Urška GruntarIn Nika Mozetič, OŠ Renče, 8. a

- Šola je obvezna in spoštovanja vredna. Delo v šoli je vedno bolj aktivno, med poukom ne samo pišemo. (Nina Stepančič)
- Šola mi pomeni tudi zabavo, saj med poukom povemo tudi kaj smešnega. Všeč mi je, ko se družim s prijatelji. (Maks Martinuč)
- Šola mi omogoča znanje. Mislim, da je najlepša v celi Vipavski dolini. Šola mi pomeni obveznost. Tam sem dobila veliko prijateljev. V njej pridobivam znanje. (Veronika Furlan)
- Zelo prijazni učitelji, počutim se lepo, šola mi pomeni, da sem varna v njej, šola mi je obveza, ker se moram učiti, ampak, če sem iskrena, mi je v šoli lepo. (Gaja Stepančič)
- Šola mi veliko pomeni. V njej se veliko naučim. (Lan Cuder)



- Šola mi pomeni izobrazbo in utrjevanje znanja. Kadar učiteljica razlaga, podaja znanje. V šoli je drugače kot doma, tam počnemo, kar želimo. V šoli se počutim drugače. V šoli mi je zelo všeč. Všeč so mi izleti, pohodi, šola v naravi in vse športne aktivnosti. (Leo Talič)
- Šola je zame ena velika nadloga. Velika obveznost, ki mi ni ravno všeč. (Maks Furlan)
- Šola mi pomeni veliko znanja. Zato, ker ga v šoli pridobim. V njej je veliko prijaznih učiteljev. Meni je šola kot drugi dom. Najbolj pa me motijo opozorila. (Antonio Gocevski)

Šola nekoč in danes

V antiki ali starem veku so živeli stari Rimljani. Pisali so na voščene tablice. Uporabljali so glino za izdelovanje opeke, korcev, posode in igrač. V Bukovici je bila postaja Ad Fornulus.

V srednjem veku so se šolali samo bogati. Učili so se v samostanih in na gradovih. Fante so učili menihi. Dekleta pa so se doma učila ročnih in gospodinj-skih del. Jezik je bil latinščina. Leta 1774 je Marija Terezija uvedla obvezno šolanje. Leta 1815 je bila ustanovljena šola v Renčah. Učili so samo učitelji. Prvi učitelj je bil Boštjan Mozetič, prva učiteljica je bila Ana Mozetič, ki je dekleta učila ročnih del. Učenci so morali imeti roke za hrbtom. Učiteljica je pregledovala njihove roke, če so čiste. Če so hoteli kaj vprašati, so morali vstati. Vsak

leseno glavo. Dekleta so morala imeti spete lase in oblečena krila, fantje pa so morali imeti hlače z naramnicami. Imeli so peči, lesene tablice, pisali so s kredo. Fantje niso smeli imeti dolgih las, niso imeli copat, klopi so bile lesene.

Prva svetovna vojna je trajala štiri leta, od leta 1914 do 1918. Borili smo se z Italijani. Mame in otroci so šli v begunstvo. Italijani so zmagali in zavzeli en kos Slovenije.

Med vojnama je bilo potujčevanje. Renče so spremenili v Renziano, spremenili so vsa imena in priimke. Slovenske učitelje so odpeljali stran in pripeljali italijanske. Učili so se samo italijansko, slovenščina je bila prepovedana.

Druga svetovna vojna je prav tako trajala štiri leta, od leta 1941 do 1945. Ker so Nemci in Italijani držali skupaj, so prišli v napad Nemci. Zmagali smo mi in dobili tisti kos Slovenije nazaj.

Ko je bil moj oče v šoli, je bila Jugoslavija. Takrat je bila osemletka. Pouk so imeli en teden dopoldne in en teden popoldne. Nosili so uniforme, modre halje. V učilnici na steni je nad tablo visela slika tovariša Tita, ki je bil takrat predsednik Jugoslavije. Učili so jih tovarišice in tovariši.

Ko je tovarišica prišla v razred, so učenci vstali in jo pozdravili z besedo »zdravo«, enako tudi na hodniku, ko so tovarišico srečali. Nato so z isto besedo pozdravili sliko tovariša Tita, vsak dan, preden so začeli pouk. Ocene so začeli dobivati že v drugem polletju v prvem razredu. Ocenjevanje učencev ni bilo prej napovedano, saj si je tovarišica iz redovalnice koga izbrala za spraševanje. V prvem razredu so postali pionirji, zato so dobili kapo titovko z rdečo zvezdo, ki so jo nosili na proslavi, in rdečo ruto za okoli vratu. Ko so tekmovali slovenski športniki, so prekinili s poukom in vsi učenci so gledali prenos na

televiziji v jedilnici. Tovarišice so pri pouku uporabljale grafoskop namesto projektorjev. Če med poukom niso ubogali, so od učiteljice dobili klofuto, doma pa še od staršev, če so to izvedeli. V šoli danes imamo devetletko, učimo se iz učbenikov in delovnih zvezkov, pišemo s peresi, barvicami in flomastri. Punce lahko imamo spuščene lase in oblečene hlače. V šoli imamo podaljšano bivanje. Učence iz šole domov pelje tudi šolski kombi. V šoli imamo tudi knjižnico, kjer si izposojamo knjige. Če učenci med poukom nismo pridni, dobimo od učiteljice podpis za starše. Med poukom se z učiteljico pogovarjamo, imamo izbirne predmete in dve telovadnici. Odmore oznani šolski zvonec, v razredu je pritrjen projektor, ki ga uporabljamo pri pouku. Učenci lahko pišejo tudi z levo roko. Na steni imamo večjo tablo, nad tablo imamo številski trak. Za učenje nam učiteljica razdeli delovne liste. Po pouku imamo zelo veliko krožkov. V razredu nimamo peči, imamo pa radiatorje. V garderobi imamo omarice za čevlje in oblačila. V šoli imamo organizirano kosilo, poleg pouka tudi veliko izletov, zato v šolo hodim z velikim veseljem.

> [Hana Berginc, OŠ Renče, 4. a](#)



dan so molili. Učiteljice so nazivale z »gospodična učiteljica«. Učiteljica je bila zelo stroga. In imela je tudi palico. Anton Bajec je bil dolgo časa učitelj in ravnatelj. Če učenci niso bili pridni, so morali iti klečat na koruzo ali ob koncu pouka nositi oslovsko



Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Osrednja prireditev ob 200-letnici šole v Renčah

Od tablice do tablice

V letu 2015, ki se po logiki šolskih let dotika kar dveh, smo na OŠ Renče pripravili več dogodkov, s katerimi smo učencem, otrokom in javnosti prikazovali pomembnost tega dogodka. Maja 2015 je bil koncert pevskih zborov, učenci so pri pouku raziskovali šolanje nekoč, z raziskovalno nalogo pri krožku zgodovine je nastala publikacija, ki je podrobneje popisala zadnjih 180 let, zadnji šolski dan junija 2015 so se učenci spremenili v podjetnike in so razvijali svojo tržno idejo do izdelka in jo na šolski tržnici dobrih idej tudi »ponudili tržišču«, s čimer smo obudili idejo združenstva, ki je bila v drugi polovici prejšnjega stoletja na tej šoli zelo odmevna. Na Taboru 2015 so učenci izdelali spominski napis za most z motivom 200-letnice. Učenci in strokovni delavci so bili povabljeni na Radio Koper in Radio Robin, kjer so spregovorili o pestrem dogajanju na šoli in v kraju ob 200-letnici šole. In še bi lahko naštevali.

21. oktobra 2015 smo pripravili osrednjo prireditev ob 200-letnici šole na kotalkališču v Renčah. Solistična interpretacija himne v izvedbi Ivane Osojnik Kerševan, četrtošolke naše šole, ob instrumentalni spremljavi staršev in pozdravni govori Bogomirja Furlana, ravnatelja naše šole, Boruta Zorna, predsednika KS Renče, Aleša Bucika, župana Občine Renče-Vogrsko, in slavnostni govor Mirjam Bon Klanjšček, poslanke Državnega zbora, so ob prisotnosti mnogih drugih gostov in nabito polne dvorane pomenili uradni del prireditve.

V drugem delu pa je sledil umetniško in multimedijško zasnovan dogodek – SPREHOD PO ČASOVNEM TRAKU – in osvetlitev nekaterih elementov, obdobjev in dogodkov, ki so pomembno vplivali na razvoj šolanja v teh krajih. Sporočilo,



ki smo ga želeli podati, je OD TABLICE DO TABLICE (od antične voščene preko lesene leta 1815 do današnje – še vedno tablice, pa vendar čisto v drugačnem smislu). Zvočna podpora časovnega traku je bila skladba Time (Pink Floyd), ki nam ponazarja bitje srca, tiktakanje ure, cerkveni zvon, budilko itd., od koder si lahko vsak izbere svoj način, pogled in interpretacijo časa po svoji podobi. Prireditev je bila zasnovana kot nazoren prikaz in dovod slušnih, vidnih in morda celo otipljivih zaznav. Določili smo svoj prostor v vesolju in na planetu in se s časovnim trakom najprej ustavili v antiki, v času *Ad Fornolus* (lat. Pri pečeh),

izpričani antični naselbini v bližini Renč. Trije utrinki – GLINA (element, ki pomeni stalnico v tem prostoru od nekdaj), prikaz ANTIČNE ŠOLE in PLES VESTALK – so tako otroku kot odraslemu gledalcu dali vtis o tistem času, a tem prostoru.

Prva pisna omemba Renč leta 1256 je bila druga postaja na časovnem traku. Spet trije utrinki – ŠOLANJE ZA DEČKE (menihi), DEKLETA (ročna dela) in zapis dajatev, urbar (ROMANUS DE RENZAH dovoli, da *podložniki renejo živali na Rencu*), je umetniški prikaz, kaj se je verjetno dogajalo v teh krajih v srednjem veku.

Razglas Marije Terezije leta 1774 je z *glasnikom* dosegel tudi slovenske kraje in tako se v Renčah leta 1815 prične šola. Prikaz pouka po starem je nakazoval Franz Jožef na steni in križ, palica, šolska molitev, klečanje na koruzi in stroga disciplina. Renški zidarji konec 19. stoletja odhajajo v svet (poudarjeni *goleti* otrokom razložijo poimenovanje Renčancev za *goletarje*), ganljivo slovo, pospremi jih pesem BARČICA v izvedbi PROVOXA, doma pa ostanejo mame, žene s kopico otrok, veliko odgovornostjo, kmetijo ..., zamolčane zgodbe pogumnih žena.

In že so tu grozote prve svetovne vojne: porušen zvonik in di-





mnik opekarne – dva temelja, ki padeta le simbolno, njun pomen pa ostaja in ga poudari pesem DOBERDOB in Gradnikova poezija o porušenih Renčah. Časovni trak se ustavi na Rapalski pogodbi, Renče postanejo *Ranziano*. Korakanje v črno oblečenih s poudarjeno parolo *qui si parla solo italiano* dvorano onemi. Tako je bilo. Pripovedovanja in zgodbe tistih, ki so ta pritisk doživeli, so še kako živi. Časovni trak nas odpelje v drugo svetovno vojno z vokalno in

instrumentalno izvedbo skladbe *Počiva jezero v tihoti*. Ob tem se skrivaj pod drevesom dogaja partizanska šola, napisi na video projekciji pa opominjajo na neizmerno trpljenje, na žrtve ... Leta 1947 se do sedaj mračna podoba prizorišča osvetli. *Vstala Primorska*, svoboda, dvorana stoji, poje, sporoča. Sledi obdobje socializma, ki ga prikažemo z utrinkom skupinske telovadne točke ŠD PARTIZAN Renče. Dodamo še podatke o šoli, ki dobi ime po heroju Lucijanu Bratkoviču Bratušu,

uspehih pionirjev združnikov in samoiniciativnih članov tedanjega literarnega krožka.

In že smo v našem, modernem obdobju danes – v letu 2015 – ko ni več stroge discipline, ni več kolektivizma, prikazujemo *hrup in kaos*, individualnost, v katerem pa vseeno vlada red. Prizorišče zaživi ob rokarski glasbi šolskega banda in 150 nastopajočih hkrati (kotalkarji, žoge, obroči, trakovi, tablice, knjige, slikarska stojala, fotoaparati, karate, nogomet, hip hop, mačka in miška ...).

In sporočamo, da mladi danes znajo in zmorejo, čeprav se marsikdaj podvomi vanje. Mladi, ki so odločeni, da šolo, kvaliteto, ki jim je ponujena, izkoristijo za to, da peljejo ta svet naprej in ga postavijo – na prave noge. Časovni trak se premakne naprej ...

Kam? V kaj? Kako? Ne vemo. A lahko zaupamo, da bodo današnji mladi pustili neizbrisne postaje na časovnem traku, da bodo delovali pozitivno in gledali naprej – v dobro človeka, narave in kulturnega obstoja.

Pri pripravi in izvedbi prireditve smo sodelovali učenci OŠ Renče in POŠ Bukovica, otroci vrtca, delavci šole in vrtca, starši, Kotalkarski klub Renče, ŠD Partizan Renče, PROVOX in Goriške opekarne. Zamisel, scenarij in režija celotne prireditve je delo Branke Pregelj Arčon in Mojce Saksida, računalniška podpora pa Boruta Bense.

Posebna zahvala gre mnogim posameznikom: Samuelu Baši, podjetju Matjash, Rdečemu križu Renče, krajanom Renč, Muzeju Šrbina na Krasu, podjetju Medi-factory.

> Mojca Saksida



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Ustvarjalnost

Od razrednih knjižnih omar do sodobne šolske knjižnice

Kako se je formirala knjižnica, kakršno imamo danes? Kako so si učenci in delavci šole izposojali knjige nekoč? Kako se je nabavljalo knjige v preteklosti in koliko knjižnih enot je knjižnica imela ob mojem prihodu na to delovno mesto?

Pravzaprav lahko posežem še nekoliko let nazaj, saj sem šola v Renčah obiskovala tudi sama. Spominjam se zidnih omar s širokimi policami polnimi knjig, ki jih je učiteljica, zaradi pomanjkanja polic, zlagala v več vrst. Bile so nepregledne, učenci pa do knjig nismo mogli sami. Knjige so bile zaradi zaščite pogosto zavite v enoten nepriljubljen moder papir. Izposoja je izvajala po pouku razredna učiteljica, v višjih razredih pa so za to bile pogosto zadolžene posamezne učenke. Danes si težko predstavljam nepregledne evidence v zvezkih, zamudnega zapisovanja imena in izposojenih naslovov. »Knjižnica« se je za učence predmetne stopnje nahajala v prvem nadstropju, v učilnici sedanjega četrtega razreda, zanjo pa je bilo po obdobjih zadolženih več učiteljic. Knjige so imele v desnem vogalu prve strani šolski žig in evidenčno številko. Izbira ni bila zelo velika, a priljubljeni naslovi avtorjev Karla Maya in Julesa Verna, Erika Kästnerja in mnogih drugih so bili privlačni tako za fante kot dekleta. Učenci smo tudi takrat osvajali bralno značko, brali za domače branje, ki so nam jih starši običajno kar kupili, saj so bile cene teh knjig za vse dostopne. Učiteljice so strokovno literaturo hranile v svojih kabinetih. V tesni zbornici je bilo zanjo premalo prostora. Knjige so se pogosto kupovale zaradi lične vezave in zvenceh naslovov, le-te pa so služile tudi za okras knjižnih polic v ravnateljstvu

pisarni, manj za branje. Pomemben korak je s pričetkom popisovanja knjižničnih enot v prvo inventarno knjigo naredila knjižničarka Ana Kavčič. Leta 1984 se je z izgradnjo prizidka ob šoli vse knjižnično gradivo z izjemo kabinetnega priročnega gradiva zbralo v novem prostoru prve in prave šolske knjižnice. To je bila velika prelomnica. Knjige so končno »zadiahale« in učencem je bil dan prost pristop do njih. Začeli smo izposojati s knjižničnimi kartončki in izkaznicami. Inventarne številke so delo močno olajšale in ga pospešile. Učenci so radi prihajali. Prostor ni bil velik, a imel je celo mizo za čitalniške namene. Žal pa je pomanjkanje učilnic ob povečanem številu oddelkov kar nekajkrat imelo za posledico selitev knjižnice. Že po nekaj letih smo jo spet preselili v prvo nadstropje v ozek in neogrevan prostor nasproti učilnic, v naslednjem letu spet v knjižnični prostor. Ves ta čas nam je bil glavni cilj popis vsega knjižničnega gradiva in učbenikov v inventarno knjigo, takrat še v knjižni obliki, saj je število enot pogojevalo delo šolskega knjižničarja. Do leta 1991, ko smo prešli na novo, računalniško evidenco, je bilo vpisanih že preko osem tisoč enot. Spet smo pričeli z

inventarno številko ena. Ob vsem sprotne delu je tudi vpisovanje steklo vedno hitreje, vendar je do popolnega vpisa in omogočene računalniške izposoje in preglednega stanja morale preteči kar nekaj let. Ovira je bila tudi in predvsem v krčenju števila ur za šolskega knjižničarja in kombinacije dela s poučevanjem, razredniškimi posli in vsem ostalim dogajanjem na šoli. Knjižnica se je kmalu morala zopet seliti, tokrat v garderobni prostor oziroma takrat že učilnico 3. razreda. Vzrok je bil vnovično pomanjkanje učilnice – igralnice za takratno malo šolo. Tu je knjižnica naposled čakala izgradnjo sedanje knjižnice pred dvanajstimi leti in tako je sledila že peta selitev knjižničnega fonda. Spet smo z velikim navdušenjem pridobili učence za sistematično prenašanje škatel z oznakami črk polic za čim prejšnjo postavitev na police. Še danes se z občudovanjem spomnim zagnane vztrajnosti učencev pozno v večere v tistem tednu pred svečano otvoritvijo. Bil je res nepozaben dogodek in ves napor je bil poplačan. Naša lepa, težko pričakovana knjižnica, je zasijala v izbranih živih barvah, z mikavnimi kottički in razgibano opremo. Knjižnica je učencem postala najbolj



priljubljen kotiček in, kar je najpomembnejše, še vedno je lepa. Želimo in trudimo se, da taka ostane tudi v bodoče. Ob vseh oblikah prepletanja knjižničnih ciljev z vsebinami pouka in dela z individualnimi bralci in tudi oddelki učencev knjižnica vsa leta namenja posebno skrb spodbujanju branja – ob tem pa seveda tudi osvajanju Bralne značke. Pridne bralce je razveselilo že veliko znanih literarnih ustvarjalcev: Tone Pavček, Primož Suhodolčan, Ivan Sivec, Vinko Moderndorfer, Tone Partljič, Matjaž Pikalo, Dim Zupan, Andrej Rozman Roza, Janja Vidmar, Slavko Pregl, Uroš Hrovat, Darinka Kozinc, Nataša Konc Lorenzutti in Sten Vilar. Vsako leto imamo kar nekaj zlatih bralcev, torej učencev, ki so Bralno značko osvajali vsa leta, k čemur prav gotovo prispeva tudi dejstvo, da so nagrajeni s strani Društva Bralne značke in ZPM s knjižno nagrado, spominskim priznanjem in nagradnim izletom.

A z branjem in razgovori o pravljicah se otroci srečajo že v predšolskem obdobju. Slikanice povezujejo družine in vrtec, ob poslušanju otrokom razvijajo domišljijo in privzgapajo odnos do knjige. Podelitev Bralnega palčka – Ostržka zaključí celoletno dogajanje: priden obisk knjižnice, ure pravljic, poustvarjanje, pesmice in igranje. Prvošolčkom je ob vstopu v šolo knjižnica že poznan prostor in pot do samostojne izbire knjig je lažja. Poznavanje knjižnične ureditve, znanjenje v knjižnici, učenje spretnosti iskanja informacij v strokovnih virih, uporaba kataloga naslovov in enot v knjižnicah, vzgajanje uporabnikov v kritične bralce in učenje knjižničnega reda so pomembni cilji knjižnične vzgoje, ki jo izvajamo. Učenci prihajajo v knjižnico po knjige, tu se pripravljajo za naslednje ure, umaknejo se hrupu na šolskem hodniku, družijo se z vrstniki, po pouku pišejo domačo nalogo ali čakajo na nadaljnje šolske obveznosti.

Učence sem povabila, da napišejo nekaj mnenj o šolski knjižnici. Navajam nekaj odgovorov:

»V knjižnico grem rad, ker je tu mirno.«

»Prostor je zanimiv in tu je dosti knjig.«

»Zanimivo je gledati knjižničarko pri delu.«

»V knjižnici je lepo, pogrešam pa več novih knjig.«

»Ko pišemo test, skupaj ponavljamo snov, se sprašujemo in preverjamo znanje.«

»V knjižnici se je lepo pogovarjat. Všeč so nam kotički z udobnimi blazinami in kavčem.«

»V knjižnici se lahko učiš, pišeš domačo nalogo in najdeš gradivo za pouk.«

»Rada pomagam v knjižnici, ker je zanimivo pospravljati knjige. Popravljam poškodovane knjige, lepim knjižne žepke, popisujem revije in drugo. Všeč mi je poklic knjižničarke.«

> Katja Černe

Branje v vrtcu



Nekateri učenci, še posebej učenke, smo se na začetku šolskega leta pridružile dejavnosti Branje v vrtcu. Z mentorico Mojco Saksida smo naredile razpored po dnevih in tako po končanih šolskih obveznostih odhajamo v vrtec, kjer nas malčki že čakajo na svojih posteljicah. Beremo jim namreč pred spanjem. Zelo rade beremo Miška Tipa in ostale zgodbice. Otroci nas zelo radi poslušajo, dostikrat pa med branjem že zaspijo. Včasih knjige prinesemo od doma, tiste nam najljubše, večinokrat pa si jih izposodimo v šolski knjižnici, pri izboru nam pomaga gospa knjižničarka. Nama je zelo všeč, ko prihajava v vrtec in ko vidiva in čutiva, da naju tudi malčki komaj čakajo. Morda tudi zaradi najinih zgodbic še bolj sladko zaspančkajo.

> Petra Arčon in Kaja Lango, 6. a, OŠ Renče



200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Naše knjige



Mednarodni natečaj za najboljšo otroško in mladinsko knjigo sega v leto 2003. Razpisuje ga avstrijska občina Schwanenstadt v Gornji Avstriji v sodelovanju s

dežel, Italije, Nemčije in Slovenije. Posamezna dela prihajajo iz Švice, Srbije, Hrvaške, Španije in Amerike. Žirijo za izbor najboljših knjig sestavljajo strokovnjaki s

smo sodelovali s sedemnajstimi knjigami. Zanje smo prejeli tri prve, štiri druge, štiri tretje nagrade, dve posebni nagradi žirije in dve nagradi z imenom omemba žirije. Večina teh knjig je skupinsko delo posameznih razredov. Knjiga Štirje letni časi je sad mednarodnega sodelovanja šol Renče, Staranzano in Beljak. Tri knjige so samostojno delo nadarjene učenke Lie Čotar. Dve knjigi, Dragi prijatelj, rad bi ti povedal, kaj je ljubezen in Mihaela, je občina Renče-Vogrsko izdala kot protokolarno darilo, trikrat pa nam je omogočila udeležbo na slavnostni podelitvi nagrad.

> Marta Premrl



furlansko občino Bordano, občino Sacile (Furlanija), Študijskim centrom za mladinsko literaturo Alberti v Trstu, Kulturnim društvom Athena v Belpassu in Cataniji, občino Belpasso in Univerzo v Salzburgu. Udeležujejo se ga mladi in manj mladi ustvarjalci iz vseh avstrijskih

področja otroške in mladinske literature. Cilj natečaja je odkrivati in nagraditi nadarjene ustvarjalce. Slovenija je bila k sodelovanju povabljen leta 2006 in tedaj sta se OŠ Renče in POŠ Bukovica natečaja tudi prvič udeležili. Poteka 10 let od naše udeležbe na tem natečaju. V teh letih

Priznanja, ki se najbolj svetijo je šola prejela za večletno uspešno delo na različnih področjih:

- KULTURNA ŠOLA LETA, 2005
- PLAKETA OBČINE ŠTARANCAN, 2007
- PRIZNANJE BLAŽA KUMERDEJA, 2008
- OBČINSKO PRIZNANJE, 2010

Nagrada za najaktivnejšo šolo



Agencija Republike Slovenije za okolje in Zveza prijateljev mladine Slovenije sta letos že tretjič organizirali projekt z naslovom »Zemljo so nam posodili otroci«, s katerim spodbujajo ozaveščanje in izobraževanje prebivalstva o pomembnosti ohranitve našega planeta in temelji na pozitivnem odnosu do okolja. K sodelovanju so tudi letos povabili učence višjih razredov osnovnih šol in srednješolce, da pripravijo nominacije podjetij in posameznikov v svojem okolju, ki veliko vlagajo v ohranjanje čistega zraka, čiste vode, neobremenjevanje zemlje in delujejo pri promociji ohranjanja naravnega okolja, lahko pa so pripravili predstavitev delovanja šole na tem področju.

Na Osnovni šoli Lucijana Bratko-viča Bratuša Renče so osmošolci **Peter Božič, Maja Hladnik, Andrej Lozar, Luka Martinuč** in **Petra Rusjan** pod vodstvom učiteljice **Alme Gregorič** in ob pomoči učiteljice **Lee Čibej** pri-

pravili dve nominaciji in predstavitev dela šole. Kot podjetje, ki veliko vloga v ohranjanje čistega zraka, so nominirali podjetje Goriške opekarne, kot posameznika, ki že več kot dvajset let ekološko prideluje vino, pa so

nominirali g. Valterja Mlečnika iz Bukovice.

V nalogi, za katero so prejeli priznanje kot najbolj aktivna šola, so učenci predstavili večletno delo, ki ga na področju ekologije in ohranjanja naravnega okolja

izvajajo učenci šole. Na šoli že od leta 2000 namenjajo en dan dejavnosti ekologiji, ko učenci nižjih razredov izvajajo čistilne akcije, skrbijo za izgled šole in okolice, učijo se o pomenu ločevanja odpadkov, recikliranja, raziskujejo pomen pitne vode,

ogledajo si čistilno napravo, izdelujejo ptičje krmilnice, okraske iz prazne embalaže ... Vsako leto povabijo k sodelovanju tudi starše. Učenci višjih razredov spoznavajo biološko pridelavo hrane, pomen čistih voda za življenje, ribogojništvo,

eksperimentalno delo na Zavodu za zdravstveno varstvo, kjer analizirajo pitno vodo, raziskovali so tudi že čistost voda v reki Vipavi in njenih pritokih, posledice prometa v strnjem naselju Renče, pripravili okroglo mizo na temo azbestoza ... Med ostalimi dejavnostmi, ki kažejo na aktivnosti šole, učenci že nekaj let izdelajo koledar s fotografijami, ki kažejo na skrb za naravno okolje, pod vodstvom učiteljic **Slavojke Furlan** in **Jožice Jereb** so fotografirali in popisali stare vodnjake v Renčah, pri čemer so zbirali podatke o tem, kako so se v Renčah in okolici oskrbovali s pitno vodo včasih in v katere namene uporabljajo vodo iz vodnjakov danes. Predstavili so ekološki avto, projektno nalogo Zakladi domačega kraja. Slavnostna podelitev nagrad je bila ob svetovnem dnevu Zemlje na Ljubljanskem gradu. Prireditve se je udeležilo veliko uglednih gostov: predsednik republike, minister za okolje in prostor, ljubljanski podžupan, predsednik ARSO in predsednik ZPMS, več državnih sekretarjev itd., kar kaže na pomembnost zavedanja in pomena ohranjanja naravnega in čistega okolja.

> Alma Gregorič



Sodelovanje

Pot prijateljstva in raziskovanja Sodelovanje med Osnovno šolo Valentina Vodnika iz Ljubljane in Osnovno šolo Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

V zgodnjem jesenskem jutru zadnje sobote v septembru se je prijetna družina učencev (v sklopu šole PLUS in izbirnega predmeta Vzgoja za medije) v spremstvu Branke Pregelj Arčon, Mojce Saksida in Boruta Bense odpravila na Pot prijatelj-

stva in raziskovanja, proti Ljubljani. Ob Ljubljani, na Zoisovi cesti, so nas pričakali učenci OŠ Valentina Vodnika s spremljevalci in organizatorico srečanja Natašo Arčon Triler, Renčanko in nekdanjo učiteljico na OŠ Renče, ki sedaj poučuje v Ljubljani.

Ob dobrodošlici in pozdravljanju in navdušenem ugotavljanju, kdo vse se že pozna iz lanskega srečanja pri nas, smo se odpravili na sprehod po Stari Ljubljani. Na poti smo obiskovalci iz Renč od ljubljanskih učencev v vlogah turističnih vodičev izvedeli veliko zanimivega in novega, saj so se izjemno potrudili in nam ob usmerjanju pogledov na zanimivo arhitekturo in zgodovino mesta postregli še z duhovitimi



Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

zgodbami iz življenja tukajšnjih ljudi.

Na ljubljanski tržnici nas je čakala turistično–raziskovalna naloga, orientacijski pohod z nalogami. Učenci so v skupinah, v katerih so bili predstavniki obeh šol, spoznavali zanimivosti tega dela Ljubljane in organiziranost tržnice. Skupen cilj je učence zelo povezal, saj so naloge lahko reševali le s sodelovanjem in medsebojno komunikacijo. Bilo je prav zabavno videti, kako so se morali znajti in v želji, da bi za uspešno reševanje nalog čimprej pridobili informacije, ustavljali kar naključne mimoidoče ali spraševali branjevce in kupce ob stojnicah. Seveda so se vse skupine uspešno prebile skozi naloge in orientacijo ter prišle na postavljen cilj.

Po občudovanju »zaobljubljenih ključavnic« in skupinskem fotografiranju na Mesarskem mostu nas je v centru mesta pričakalo še eno doživetje: vožnja z ladjico po Ljubljani. Drugačna perspektiva, novi občutki, nova spoznanja, nova doživetja. Pa še to – vožnja z ladjico in del plačila prevoza z avtobusom za naše učence od Renč do Ljubljane nam je podarila Mestna občina Ljubljana! Hvala!

Pred Prešernovim spomenikom je bilo v soboto veliko dogajanja in »vaščani iz Renč« smo lahko doživeli živahen utrip mesta: peli in plesali smo z Ribičem Pepetom, spoštljivo smo opazovali slikovit in pretresljiv nemi protest borcev za pravice živali, ujeli zaljubljen pogled Franceta Prešerna na oknu sloneči Primičevi Juliji ...

Na Kongresnem trgu pa Emonal Pravi rimski tabor, Emonke in Emonci, posoda, hrana, oblačila, nakit, potujoče gledališče, delujoči katapult, orožje, vaje v rokovanju z mečem in ščitom, bitka, gladiatorji, rimski novci, antična šola, glasba ... Koliko zgodovine v živo!

Sledilo je nekaj prostega časa, v katerem so eni skočili na sladole, drugi pa smo se odločili za obisk Art tržnice. Ja, in tukaj, ob Ljubljani, še eno presenečenje: že od daleč smo lahko opazovali akrobacije na kanvasu, ki so jemale dih mimoidočim. In kdo so bili otroci, ki so prikazovali svoje spretnosti kar na ulici? Naše ŠD Partizan Renče!

Po kratkem premoru smo se odpravili na kosilo v OŠ Valentina Vodnika, kjer nas je najprej pozdravila ravnateljica, gospa Vesna Žagar Gabrovšek, nato pa so nas na kosilo prijazno povabile še kuharice. Na šoli so nas nato seznanili še z življenjem in umetnostjo Jožeta Plečnika,

čigar arhitekturne mojstrovine smo spoznavali že na sprehodu po Ljubljani in se ob odhodu za spomin fotografirali pred šolskimi vrati, ki jih je izdelal renški mizarji mojster Ivan Pahor Nutk. Ja, res imamo veliko skupnega s to ljubljansko šolo. No, in čisto, čisto na koncu smo se podali še v naravno oazo sredi prestolnice – Koseški bajer, in tam v sproščenem klepetu povezali doživetja celega dneva.

Učenci, opremljeni s tablicami, telefoni, fotoaparati (ki so bili ta dan izjemoma obvezni) in vsi odrasli smo bili navdušeni. Poslovili smo se bogatejši za prijetno druženje in skupna doživetja, bogatejši z novimi prijateljstvi izrazili željo:

NAJ GRE POT PRIJATELJSTVA IN RAZISKOVANJA, ki se je lani začela v Renčah in okolici, nadaljevala pa letos v Ljubljani, ŠE NAPREJ!

> Mojca Saksida in Branka Pregelj Arčon, OŠ Renče



Mednarodna srečanja z osnovnima šolama iz Štarancana in Beljaka

Mednarodna srečanja, ki pri nas potekajo že štiriindvajseto leto, temeljijo na pobratenju Krajevne skupnosti Renče in Občine Štarancan. V začetku se nam je pridružila še osnovna šola v Beljaku.

Leta 1977 sta se Krajevna skupnost Renče in Občina Štarancan (Italija) na temelju zgodovinskih vezi, ki so povezovali krajane obeh krajev, pobratili. (V Občini Štarancan in neposredni okolici živi precej Slovencev.) Krajani Renč in Štarancana se redno povezujejo, obiskujejo in sodelujejo na področju političnih, kulturnih, športnih, družabnih in humani-

tarnih dejavnosti. Na srečanjih, ki potekajo kontinuirano čez vse leto, izmenično v Sloveniji in Italiji (odvisno od dejavnosti, ki se odvijajo, od praznikov itd.), so vedno prisotni predstavniki lokalnih skupnosti.

Leta 1991je na pobudo ravnateljev šol sodelovanje preraslo na izobraževalno področje, ko sta se intenzivno povezali tudi

šoli (učenci, učitelji, vodstva šol). Srečanja šol potekajo že veliko let neprekinjeno. Odvijajo se najmanj dvakrat letno, enkrat v Renčah, enkrat v Štarancanu. Če so se druženju pridružili še učenci in delavci iz Avstrije, smo organizirali še tretje srečanje v Avstriji. Strokovni delavci imajo pogostejše stike, saj morajo usklajevati dejavnosti na posameznem srečanju. Učenci si pred srečanji dopisujejo in se tako spoznavajo. Da je razumevanje lažje, si glede na načrtovane aktivnosti vnaprej pripravimo priložnostni štirijezični slovarček (slovenščina, italijanščina, angleščina, nemščina). Cilji in vsebina srečanj so vedno vnaprej dogovorjeni in pripravljeni in so sestavljeni iz vodenega in prostega dela. V vodenem delu so učenci v

krajevne skupnosti, člani Zveze borcev, organizacija Rdeči križ, krvodajalci, društvo upokojencev, lovci, upokojeni učitelji in ostali krajanji, ki imajo že spletene prijateljske vezi, in to iz obeh strani meje. Na srečanjih nastane vedno zelo veliko različnih izdelkov, ki jih učenci ali odnesejo domov ali jih predstavijo na razstavah v kraju, kjer se srečanje odvija. Takrat nastajajo različne publikacije in kulturne prireditve. Pomembnejši od izdelkov, ki so nastali na srečanjih, so vsekakor: neposredni stiki med vrstniki in med različnimi generacijami, ki sodelujejo na srečanjih, neposredno spoznavanje različnih jezikov, kultur, zgodovinskih in geografskih raznolikosti sosednjih držav, gradnja pozitivnega odnosa do

in spretnosti v domačem in tujem jeziku (slovenščina, italijanščina, angleščina), razvijati socialne veščine in pozitiven odnos do domačega in tujega okolja, navajati učence na sodelovalno učenje in timsko delo, omogočiti učencem neposredni stik in druženje z vrstniki iz drugih držav in tako razvijati znanje in zavest o raznolikosti Evrope (geografske, naravne, družbene, gospodarske značilnosti), o njeni večjezični in večkulturni naravi. Ob aktivnem sodelovanju z vrstniki iz sosednjih držav razvijajo sožitje med narodi. Po vsakem srečanju učenci in strokovni delavci opravimo evalvacijo. Mnenja in razmišljanja, ideje, ki se nam porajajo, vnesemo v naslednja srečanja. Splošna mnenja udeležencev so pozitivna. Tradicija sodelovanja



različnih delavnica z multidisciplinarnim pristopom in aktivnimi oblikami dela. V prostem delu se učenci družijo medseboj, navezujejo stike in prijateljstva. Ponavadi jim v tem času ponudimo različne športne igre, družabne in socialne igre ali jih na njihovo željo pustimo v spontanah pogovorih z vrstniki. Strokovni delavci si v tem času izmenjujejo izkušnje na vzgojnoizobraževalnem področju. Pri organizaciji in izpeljavi srečanj nam večkrat pomaga lokalna skupnost (predstavniki občine in

domačega in tujega okolja, vzpodbujanje zanimanja in sprejemanja sosednjih narodov, njihovih navad in s tem vzpodbujanje strpnosti in sožitja, prijateljstva, ki se razvijajo in ohranjajo v obeh krajih skozi generacije, razvijanje samozavesti in občutka pripadnosti kraju in narodu, povezovanje šol in lokalnih skupnosti na mednarodnem nivoju, širjenje slovenščine in naše kulture preko državnih meja. S srečanji želimo pri učencih razvijati sporazumevalne zmožnosti

se ohranja neprekinjeno štiriindvajset let. To nam je zagotovilo, da je sodelovanje – pobratenje dobro sprejeto in aktualizirano s cilji, vsebinami ter metodiko in didaktiko sodobne šole in potrebami krajev. Spoznavanje in sprejemanje različnosti je eden od pogojev za uspešno življenje tako doma kot v Evropi. Mi gradimo na tem že vrsto let. Rezultati so vidni.

> **Adrijana Likar**

200
let

Osnovna šola Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

Želje, pogled v prihodnost ...



Lepo bi bilo, da bi imeli gugalnice in manj domače naloge.

(Bor)

V prihodnosti bi rada, da bi šola delovala še veliko let in da bi bili učenci in učitelji pridni.

(Veronika)

Šoli želim veliko pridnih otrok. Šola naj bo ohranjena tudi, ko nas učencev na tej šoli ne bo več, zato moramo vsi, ki smo na tej šoli, poskrbeti zanjo. Želim si, da bi v tej šoli bili še prijazni in malo strogi učitelji.

(Nina)

Da bi delovala samo s pridnimi učenci še 200 let. Ponosna sem, da sem s sošolci napisala tako lep članek o obisku v arčonski kuhinji, saj je bil objavljen v občinskem glasilu.

(Gaja)

Želim si, da bi imeli krožek igranja igrice.

(Leo)

Želim si, da bi šola organizirala astronomski krožek, saj me astronomija zanima.

(Lan)

V prihodnosti bi moralo biti manj domače naloge in manj ocenjevanja. In da bi od sedme ure dalje vključili bejzbol klub.

(Maks M.)

Želim si, da je manj domače naloge, novo učilnico, nove predmete, večji vrtiček in večji prostor za igranje – rekreativni odmor.

(Enes)

Na šoli bi zamenjal žoge za podaljšano bivanje. Imeli bi avtomat za hrano, bazen. Imeli bi park z več igrali kot v Bukovici.

(Maks F.)



Za šolo si želim, da bi bila najboljša in najbolj napredna šola v Sloveniji, kar zame že je. To pomeni, da bi bila uspešna v vsem.

(Antonio)

Želim si, da bi v šoli imeli tablične računalnike namesto zvezkov in učbenikov.

(Andrej)

*"Po izreku starejših občinarjev
osnovala se je prva šola v Renčah."
(šolska kronika)*

